

DETSEMBER

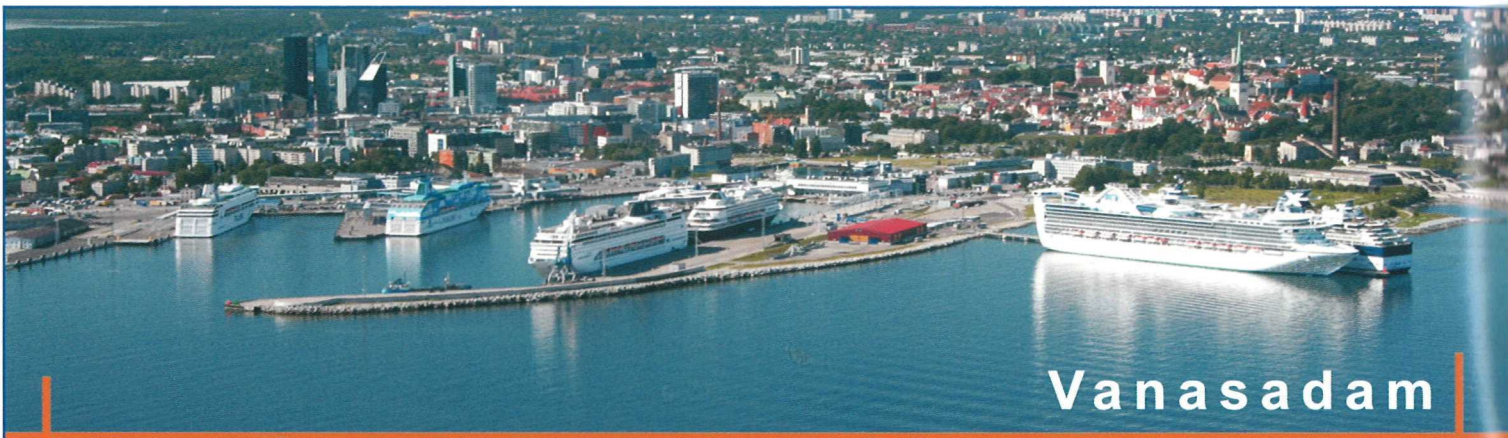
ORIENTAALIA

2009

nr. 6 / 116

Head uut aastat!

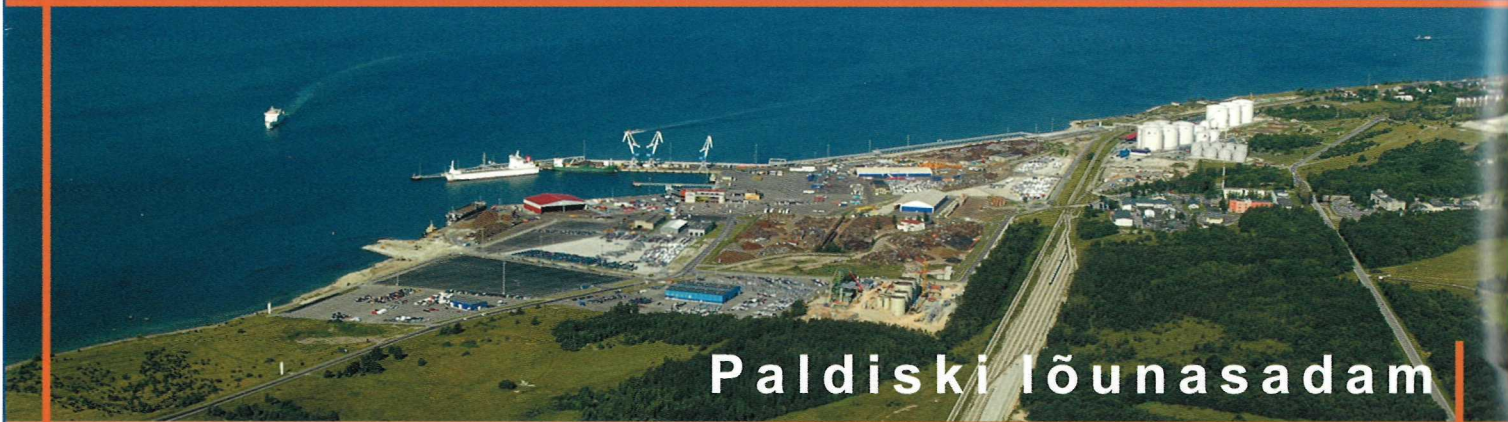
Vanasadam

Muuga sadam

TALLINNA SADAM

laevade lemmik

Paldiski lõunasadam

Paljassaare sadam

Saaremaa sadam

SISUKORD:

- 4 Lühidalt
- 5 Seiklusspordi MM Portugalis
- 8 Senioride MM Austraalias
- 14 Swedbank Xdream
- 15 Nike Winter Xdream
- 16 OK Hekla eeltõuked
- 20 Kalenderplaan
- 21 Rattaorienteerujate hooaeg
- 27 KOKU leht ilmus taas
- 28 Vösast väljas – Voldemar Tasa
- 30 Võhandu maraton
- 33 Koosjooksust ja jälitamisest
- 35 Ingel Epp tavaelust
- 35 Orienteerujad maratonirajal
- 36 Võistluskutsed
- 38 Juhatuse otsused
- 39 Võistluskutsed

Esikaanel: Talvisteks võistlusteks tuleb valmistuda ka jõulude ajal. Lauri Sild Rootsisis suusatamas.

Foto: Sixten Sild

Järgmine Orienteeruja ilmub: nr 1/117 märtsis 2010

Kaastööd Orienteerujasse nr 1 saata hiljemalt **10. märtsiks**.

Väljaandja: Eesti Orienteerumislüüti;
www.orienteerumine.ee

Peatoimetaja: Arvo Saal, tel 5531 235 arvo@joud.ee

Toimetus: ajakiri@orienteerumine.ee
Sixten Sild, Maret Vaher, Jürgen Einpaul,
Mihkel Järveoja, Kaidi Ruusalepp

Keeletoimetaja: Aili Miks

Küljendaja: Riju Johanson

Kojukanne: Eesti Post

Tellimine: Eesti Orienteerumislüüti
eol@orienteerumine.ee, tel/faks 6398 681

Tellimishind 2010. aastaks 220 krooni. Arveldusarve:
10220034030010 Eesti Ühispank

Toimetusel on õigus kirju ja kaastööd nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastööd ei retsenseerita ega tagastata.
Toimetus ei vastuta kuulutuste ja reklaamide sisu eest.
Ajakiri Orienteeruja ilmub 6 korda aastas.

Uus hooaeg - milliseks see kujuneb?

Eesti Orienteerumislüüdi juubeliaasta on lõppenud ja uus hooaeg algamas. Aasta esimesed 2-3 kuud tegelevad paljud meist tavapäraselt suusaorienteerumise ja suusatamisega. Detsembri keskel saabunud külmad annavad lootust, et talv tuleb lumine ja talispordisõbralik.

Tahan siinkohal julgustada kõiki, kes suvel orienteerumist harrastavad ja talvel suusatamisega sina-peal, proovima suusaorienteerumist. Veel parkümmend aastat tagasi oli suusaorienteerumine enamikule orienteerujatest iseenesestmõistetav talvine harrastus. Orienteerujad tegelesid orienteerumise-ga aastaringelt. Praegu tundub suuremale osale orienteerujatest oktoobrist aprillini saabuvat orienteerumisvaba periood. Vaheldust pakub vaid siseorienteerumise sari ja talvised päevakud, kus püütakse ikka "suvist" orienteerumist edasi harrastada. Ometi pakub suuskadel orienteerumine palju põnevust. Talvel harrastatakse laias laastus kahte erinevat distsipliini – suund- ja märkeorienteerumist. Viimasel paarikümnel aastal on meilgi rahvusvahelise kogukonna mõjul harrastatud peaaegu ainult suundorienteerumist, kuid vahepeal äraunustatud märkeorienteerumine on taas leidmas oma kohta orienteerujate kalendris ning jõudis eelmisel talvel taas ka Eesti meistrivõistluste kavva.

Algaval talvel on plaanis muuta märkeorienteerumine mõningate reeglite muudatustega mullusest põnevamaks, ehkki siinkirjutaja hinnangul oleme veel kaugel "vanast heast märkest". Paradoksaalsel kombel vähendab kaasaegse, elektroonilise märkesüsteemi kasutamine märkeorienteerumise põnevust. Veel ei ole leitud tõeliselt head sümbioosi varasema tehnilise märkeorienteerumise ja kaasaegsete tehniliste võimaluste vahel. Kui ükskord selleni jõutakse, siis võib juhtuda, et pannakse skandinaavlaste märkeorienteerumisega tegelema. Nimelt otsib suusaorienteerumine ülemaailmsel tasemel samuti uusi väljundeid ja alternatiive seni harrastatud kuluka ja keerulise korraldusega suundorienteerumisele.

2010. aasta kalendrit aprillist edasi sirvides näeme, et algaval aastal on meil võimalus taasavastada sellised Eesti tippmaastikud nagu Kantsi ja Selgise, mis on vastavalt 20 ja 30 aastat "puhanud" ja nüüd taaskaardistatuina valmis uuteks suurvõistlusteks. Legendaarsel Selgise maastikul toimuvad uues kuues Balti meistrivõistlused, millest võtavad lisaks kolmele Balti vabariigile osa ka Valgevene ja Peterburi koondised. Sellega tõuseb märgatavalt konkurents ja võistluse atraktiivsus spordimeedia silmis. EOL ootab rohket osavõttu ka samas toimuvatel Balti veterani-de meistrivõistlustel.

Väljaspool Eestit toimuvatest võistlustest soovitan tõsisel orienteerumishuvilisel kindlasti kaaluda Trondheimis toimuvate MMvõistluste külastamist. Võistlus on meile ju väga lähedal ja norralased on lubanud korraldada väga publikusõbraliku võistluse, kust ei puudu ei GPS-jälgimine, suur videoekraan ega TV-otseülekanne. MM-il kohapeal võistluse jälgimine on tõeline põnevusetendus, kus viimasel kahel aastal on meeste teatejooksu näol "lavastatud" täiesti ootamatuid traagilisi steenaariume. Orienteerumissõber saab ühendada MMI jälgimise osalemisega lahtisel mitmepäevajooksul WOC Tour 2010. Võisteldakse sealjuures MMmaastikel.

Veel tooksin uuest MKhooajast esile Soomes, Rootsisis ja Norras Jukola teatejooksu eel ja järel toimuva orienteerumistuuri (suusatajate *Ski Tour'i* analoog), kus Soome etapil eksperimenteeritakse lühiraja ja sprindi kombinatsiooniga ning Stockholmis vanalinnas suusasprindile analoogse ühisstardist orienteerumissprindiga. Kõigilt etappidelt on plaanis TV-otseülekanded.

Orienteerumine elab ja areneb – hoidkem kätt selle arengu pulsil ja olgem ka ise arendajate seas!

Eesti Orienteerumisliidu üldkogu toimus Pikajärvel

Eesti Orienteerumisliidu üldkogul 21.-22. novembril 2009 Pikajärvel valisid EOL klubide esindajad EOLi presidendi ja uue juhatuse.

Eesti Orienteerumisliidu presidendiks valiti taas Urmas Klaas. Juhatuse liikmed on Alar Assor, Margus Hallik, Raul Hindov, Peep Otstavel, Elo Saue, Sixten Sild, Meelis Zimmermann ja Jaan Tarmak.

Üldkogu arutas kahel päeval Eesti orienteerumise tegevusi ja arenguid ning võttis vastu mitmeid otsuseid. Kinnitati EOL kalenderplaani maks, 2010. aasta klubide liikmemaks, Eesti meistri- ja võistluste 2010. aasta juhend, suusaorienteerumise 2010. aasta eelarve, OÜ Orienteeruja moodustamise algatamine.

Üldkogu valis 2009. aasta parimad. Aasta tegijaks osutus OK Võru, kes oli 26 riigi sportlaste osavõtul toimunud sõjaväelaste MMvõistluste korraldajaks.

Parim orienteerumisjooksja meestest on Olle Kärner (EKJ SK), naistest Annika Rihma (OK Põlva Kobras), rattaorienteeruja Tõnis Erm (TAOK) ja suusaorienteeruja Margus Hallik (OK LUS).

Parim võistlus oli Suunto Games (korraldajad LSF Pronoking Team ja Rakvere OK, peakorraldaja Mait Tõnisson) ning parim kaart Vastseliina-Kährisoo (autor Kalle Kalm).

Piduõhtul tähistati EOL 50. aastapäeva ja autasustati 2009. aasta paremaid. Juubelimeenetega peeti meeles Eesti Orienteerumisliidu juhte möödunud 50 aasta jooksul ja alaliidu ajaloo jäädvustajaid.

Telli
Ajakiri aastaks 2010

ORIENTEERUJA

Eesti Orienteerumisliit võtab vastu TELLIMUSI
Aastatellimus maksab 220 krooni

Eelmisel aastal tehtud pildil valmistuvad orienteerumiseks (vasakult) Kultuuriministeeriumi nõunik Tiina Beljajeva, EOL tegevdirektor Paul Poopuu, ministeeriumi kantsler Siim Sukles ja asekancler Tõnu Seil ning EOL juhatuse esimees Sixten Sild. Kogenud orienteerujate nõuannet kuulati tähelepanelikult.

Treeninguabi algajatele ja edasijõudnutele!

Ajakirjas "Orienteeruja" on viimasel ajal olnud juttu orienteerumishuvilistest, kes soovivad oma oskusi arendada, kuid ei ole leidnud vastavalt kvalifitseeritud abi. Samal ajal on meil üle Eesti mitukümmend erineva kategooria orienteerumistreenerit, kes on kindlasti hea meelega nõus oma abi osutama.

Diplomeeritud orienteerumistreener Tiit Tali pakub siinkohal välja võimaluse koondada info treeninguabi vajaduste kohta, et sellest lähtuvalt leida sobivad tingimused, treenerid, ajad ja kohad treeningute läbiviimiseks erinevates keskustes.

Tegevuse eesmärgiks on anda eelkõige täiskasvanud huvilistele nõu orienteerumisoskuste ja funktsionaalse võimekuse tõstmisel ning treeninguid praktikas läbi viia.

Palume kõiki, kes soovivad orienteerumisalast abi või osaleda ühistreeningutel, anda endast teada aadressil tiitta@mail.ee.

Eelneva orienteerumiskogemuse suurus ei ole oluline.

Kuna käesolev ajakiri ja kuulutus ei pruugi sattuda iga abivajaja silma alla, siis on teretulnud siinse info levitamine kõigi orienteerujate poolt neile, kes võivad seda infot vajada.

Keelualad 2010

Suletud kuni	Asukoht	Kaardistused
31.01.10	Vooremäe	2005015
15.05.10	Kantsi	8806
30.05.10	Karujärve	2003015, 0110, 2002006
20.08.10	Tallinna Botaanikaaed	2010001
20.08.10	Uljaste	2010002
29.08.10	Selgise	2010004

Keelualadel ei ole lubatud kuni näidatud kuupäevani kaardiga liikuda ega läbi viia treeninguid ja eelnevaid võistlusi!

Päike, õhk ja vesi – need me sõbrad kolmekesi!

Minu tiim enne starti

Elo Saue

Fotod: erakogust

5.-15. novembril Portugalis toimunud seiklusspordi MM-il osales viis eestlast: Pilvi-Heli Vettik, Andres Minn, Randy Korb ja Urmo Alling võistkonnas Mountain Loghome/ISC (EST) ja Elo Saue võistkonnas Globaz.pt-Boxit (POR).

Seekordne MM oli teistsuguse formaadiga kui tavalised seiklusspordivõistlused, meenutas veidi valikorienteerumist. Rajal olid punktid ja boonuspunktid, nende võtmine või mitte võtmine oli igaühe enda valik. Võistluse tulemuse määras eelkõige kogutud punktide arv; kui see oli mõnel võistkonnal sama, oli eespool rohkem boonuspunkte võtnud võistkond; kui see oli samuti võrdne, vaadati võistluse kogu aega. Kindlasti oli vaja läbida kõik vahetusladad, nende vahele jäävates rajaosades oli iga võistkonna enda otsustada, millised punktid, ja kas üldse, võtab.

Punktide vahelejätmise põhjus oli väga lihtne – aeg. Kogu võistlus oli ajakriitiline, tipptiimidest järgmised ei olnud suutelised kõiki punkte võtma ning raja teises pooles oli ka parimatel raske seda teha. Rajal olid mitmed „cut-off“ ajad, milleni jõudmisel suunati võistkond lühemale rajale ning tal jäi ära võimalus vahele jäävalt osalt punkte koguda. Cut-offi sattumine ei viinud võistkonda „joone

alla“ ehk võistlustulemustes kogu raja läbijatest allapoole, vaid nende eesmärgiks oli juhtida kõik võistkonnad enam-vähem ühes ajavahemikus lõpetama. **Võitis see, kes kontrollaja piires kogus kõige rohkem punkte.**

Punktide kogumine polnud aga niisama lihtne! Pahatihti tuli ühe punkti kirjasamiseks läbida kolm-neli kontrollpunkti. Näiteks oli kaardil KP-d 16A, 16B, 16C, kõik üksteisest ~1,5tunnise vahega, ning punkti 16 arvesse minemiseks tuli läbida nii A, B kui ka C. Rajameister oli korduvalt pannud paar KPd loogilisele liikumisteele ning vähemalt ühe kusagile aega ja jõudu raiskavasse kohta, nii et otsused, milliseid punkte võtta ning milliseid mitte, sündisid raskete valikute tulemusena.

Pühapäeval (8. november) toimus Cascais' linna ümbruses proloog kontrollajaga 8,5h. Proloogi lõpus pandi aeg kinni, liiguti õhtu ja öö varjus Lousc linnakesse, kust esmaspäeva hommikul kell 8 starditi „päris“ võistlusele, mille finiš oli laupäeval Peniches. Võistlusaeg non-stop liikumises seega 122h, koguajaks lisandus veel proloogi aeg. Maksimumkilometraaz kõikide punktide läbimisel loogilisi liikumisteid pidi oli ~900km, vahenditeks nagu ikka, jalad (trekking), ratas, kajakk, rulluisud; lisaks ronimisi üles ja alla, kanjonis turnimine, ujumine.

Võistlusformaat oli paljudele võistkondadele harjumatu, tekitas segadust ning väsimuse foonil ka veidi „paksu verd“. Sellel võistlusel

ei võitnud võistkond, kes oli kõige tugevam, vaid see, kes ühendas edukaimalt oma füüsilise poole sobivaima strateegiaga. Rajal oli 61 punkti ning 12 boonuspunkti, startis 59 võistkonda. **Võitjatiim**, Helly Hansen – Prunesco (GBR), võttis 53 punkti ja 5 boonuspunkti, oli võistluses 128:32.58. **Teiseks** tulnud Team Nike/Beaver Creek (USA/NZ): punkte 52, boonuspunkte 6, aeg 127:38.36. Siin tiimis olid kõige nimekamad tegijad: 2007. a. seiklusspordi MMi võitjad Mike Kloser, Monique Merrill ja Chris Forne, ning neljas liige George Christison; Mike on võitnud Rogaini MMi aastal 2004 ning Chris 2006. a. **Kolmanda** koha sai Lundhags Adventure (SWE), kes raja teises pooles valis *cut-offi* jäämise, tänu millele jäi neil rohkem aega lõpuosa punktide võtmiseks ning omakorda tänu millele õnnestus neil kahe punktiga edestada eelmise aasta võitjavõistkonda OrionHealth.com. Lundhagsil punkte 50, boonuspunkte 5, aeg 127:34.52.

Igal tiimil oli assistent (või mitu), kes hoolitses vajaliku varustuse õigeaks ajaks õigesse vahetusalasse jõudmise eest, tegi lubatud vahetusalades süüa, puhastas, parandas ja kuivatas tiimi varustust, võis planeerida strateegiat edasiseks liikumiseks ning ette valmistada kaardid järgmisteks etappideks. Kogu võistluse kaardid anti võistkondadele kätte proloogieelsel õhtul, kuid kuna neid oli 79 tk (enamik 1:25000), siis nende läbitöötamine ja võistkonnal endal täpse tegevusplaani koostamine enne rajaleminekut oli võimatu. Helly Hansen – Prunesco assistent kirjutas võistlusjärgsetes muljetes Sleepmonstersis (http://www.sleepmonsters.com/racereport.php?race_id=7511), et poolel distantsil muutus kaartidega „majandamine” tema põhitegevuseks ja -probleemiks... Takkajärgi tundub, et assistendi tegevusest tulenes tiimi võit.

Mountain Loghome/ISC saavutas 27. koha 33 punkti, 0 boonus-

punkti ning aja 130:06.08 juures. 2007. aastal Šotimaal oli ISC 14., koosseisus Ruth Vaher, Rain Lond, Andres Hiimäe, Randy Korb. Siis oli startijaid 49 ning võistlusformaad tavapärase ja ilm eestlastele sobilik – vihmane ning jahe. Kas sel aastal oldi kehvemad? Mina läbisin sama võistluse küll märksa vähemate punktidega (26 punkti, 1 boonuspunkt, aeg 128:38.19, koht 37.) ja aeglasemas tempos, ja arvan jätkuvalt, et tulemused on samaväärsed. Ilm oli ilusam, võistkondi rohkem, korraldajate temperament ning suhtlemine teistlaadsed kui karmid põhjamaalased on harjunud, võistlusformaad

soosis tihedaid tulemusi. Eks oleks saanud ühte ja teist edukamalt teha, võtta vastu teistsuguseid otsuseid, käituda ja tunda teisiti, aga tagantjärele tarkus on alati täppisteadus.

Hetki MMilt (telefoni teel kogutud ja autori poolt kokku kirjutatud):

Pilvi-Heli

- Kõigepealt tuleb lõbusaima hetkena meelde Randy nägu, mis ta tegi, kui oliivipuult toorest oliivi söi.
- Järgmisena meenub kanjoneeringus moment, kus hakkasin libedatelt kividelt vette vajuma ja Urmo seda kõrvalt jälgis. Tema puhas ja helge rõõm minu libisemise üle ... Vaat', kui kerge on inimesele rõõmu valmistada!
- Teistmoodi, lausa „sürr“, oli ka esimese öö rattasõit kõrgustes 1000-1600m, kokku tõuse 5 km jagu. Pilvede sees sõitmine, nii et vaevalt on näha eessõitja punane vilkuv tagatuli, samal ajal vihisevad tuulegeneraatorid peaaegu et kõrva ääres...

Randy

- Mulle meeldib ookean!!!
- Veel märgin ära, et seiklussportlased on nii head inimesed, et ükskõik mis abi vajad, alati aidatakse. Toimub küll võistlus, aga mitte teiste võistkondadega, vaid iseendaga – ja seda mõistavad kõik.
- Lõbusaima hetkena meenub olukord, kus trekkingul läbisime karjakaedu ja ühes tulid mullikad, kellad kaelas, kõlladi-kõlladi meie

poole, lootes vist, et neid tullakse söötma. Urmol ees ning Pilvil tema järel hakkas korraka väga-väga kiire, tagasi, kiviaia otsa. Sain lausa südamest naerda!

- Oliive ma enam ei söö! Enne olin ükskõikne, võisin süüa, aga nüüd enam ei meeldi.
- Selgus, et isegi Urmo väsis ära. Ma mõtlesin, et ta ei väsigi kunagi. Väsinud Urmo on lõbus vaatepilt.
- Portugalis veini ostes ei ole mõtet väga kallist valida.

Urmo

- Kõik kokku oli niivõrd lahe, et väga raske on eraldi midagi välja tuua. Kui, siis esimese öö rattasõit, mis oli korraka rõve ja lahe – mäeharjade peal tuul, pilved, veskid ja nende lõputu undamine. Ja viimane kajakk, kus järvele pääsemiseks oli valida mööda oja põhja ukerdamine või üles-alla minevat teeradä mööda astumine. Valisime oja põhja ning ühel hetkel nägime rada mööda vingerdi-vängerdi liikuvaid Kalevipoegi, kummalgi *sit-on-top* kajakk seljas.

Andres

- Teisel päeval rattaga sõites mõtlesin, miks küll müüakse Eestis neid rattaid MTB pähe. Tegelikult on tegemist ju MTJ-ga. Maastikujalgrattaga. (autori kommentaar – kohalike MTB-del ehk mägijalgratadel on teistsugused hammasrataste suurused ning järske või pikke tõuse lihtsam võtta).
- Suurim üllatus oli see, kui vähe õlut mahub inimese kõhtu pärast 6päevast seiklussporti! Janu oli kasti jagu, aga... Ka õlle mahutamine kõhtu vajab harjutamist!

Elo

- Meie tiimile omaselt kohmitsesime kolmapäeva keskpäeval, rulluisu lõpus, asju järgnevas kajakisõiduks valmis saades, kui riburada saabusid „minu omad“. Oh seda rõõmu, kõik terved ja väge täis!!! Viimati olin näinud neid esmapäeva ennelõunal, vahepeal olid olnud hullud laskumised ratastel pimedas öös ja rulluisukudel kuuma sügispäeval – mul oli tõsine hirm, et mõni hulljulge on mingi triki teinud (analoogia selle aasta kevadega). Huh, kõik korras!
- Neljapäeva pealelõunal jalutasime sooja Alentejo veinipiirkonnas paarikaupa mäest üles punkti poole, mina koos Linoga. Ühel hetkel Lino kuulis kümnekond meetrit meist eespool kõndivate Jorge ja Renato juttu. Õigemini keelt. Astuvad Portugalis kaks portugali poissi ning räägivad omavahel... inglise keeles. Saime Linoga südamest naerda!
- Neljapäeva-reele vahelisel ööl tegime taktikalise vea – magasime rattaetapi keskel, selle asemel, et vahetuslasse välja sõita ning seal puhata. Ja magasime liiga kaua. Tulemus oli, et vaatamata tohutule pingutusele rattasadalas jääme *cut-off* aega 15 min hiljaks ning

reeglitega täpselt määratlemata piirkonda. See tunne – ma olen täiesti terve ja kõigiti võimeline võistlust jätkama – ja ikkagi võib võistlus 27 tundi enne õiget aega lõppeda ... oli kohutav... Korraldajatelt loa saamisel rada ratastega lõpuni sõita ja tulemus kirja saada – nii tuli inimese tunne jälle tagasi.

- Finišis ei olnud eufooriat ega ülevoolavat õnnetunnet. See-eest süvenes iga tunniga rahulolutunne. Selline sügav-sügav-totaalne enesega rahulolu, millele kõik väljast tulev saab vaid pealispinnale kerge virvenduse tekitada, kuid ei midagi enam.

Seitset spordipäeva on väga raske lühidalt edasi anda, eriti kui inimesi on viis ja muljeid palju. Kellel huvi taustast ja tegemistest rohkem lugeda, saab lisa vaadata:

Mountain Loghome/ISC meenutused www.seiklussport.blogspot.com/

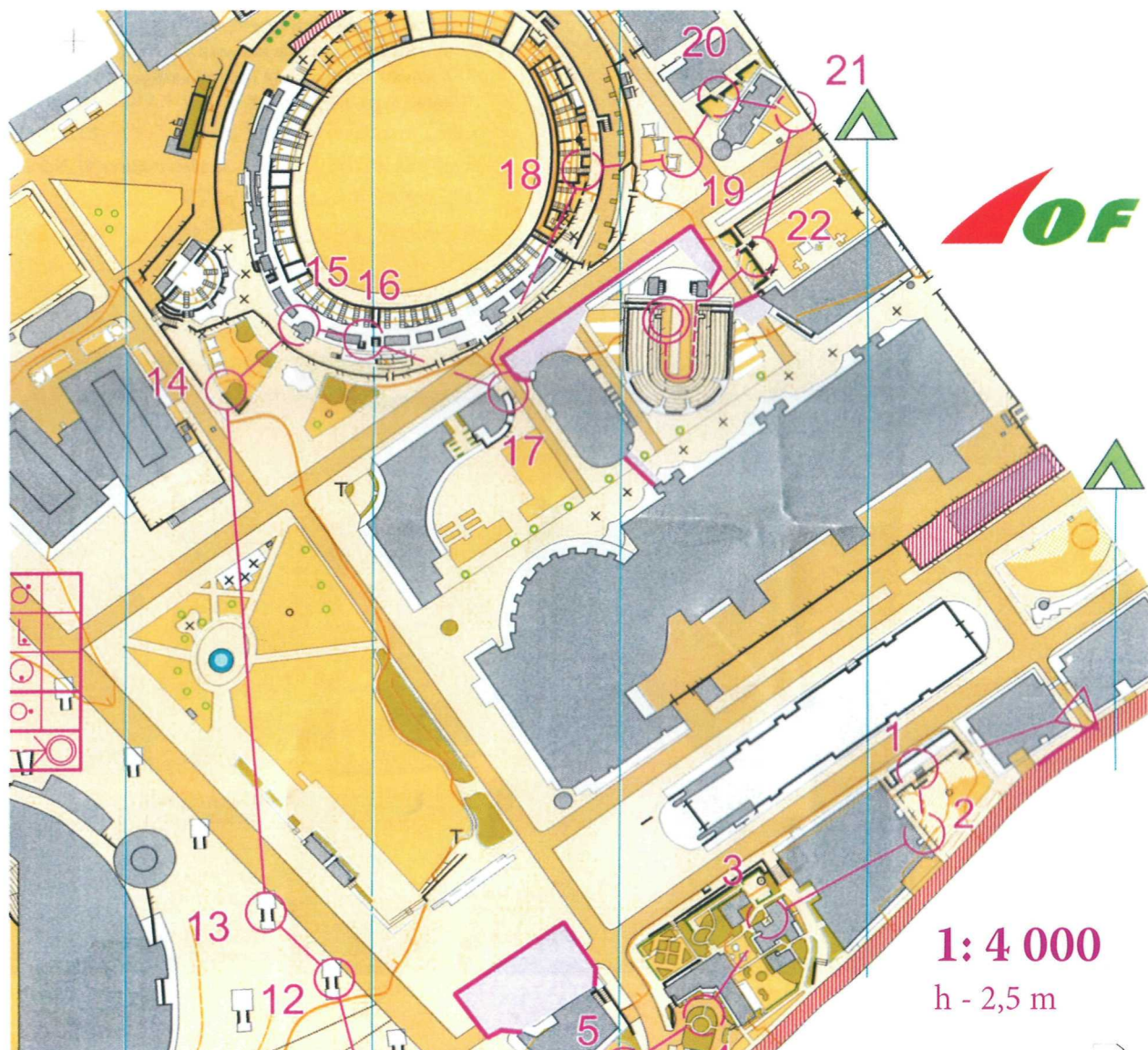
Elo memuaarid üritusest www.elokas.blogspot.com/

Portugali MM-i koduleht www.arwc2009.com

Senioride MMvõistlused –

Sydney 2009 World Masters Games

Sprint

1:4 000
h - 2,5 m

muljeid kevadisest AUSTRALIAST

Seenioride maailmameistrivõistluste liitmine maailmamängude kavva (World Masters Games) lõi taas võimaluse huvi- ja võistlusreisiks maailma kuklapoolele. Sydneys ja Sinimägedes peetud võistlustele leidis osavõtvõimaluse 19 meie orienteerujat, lisaks 3 reisihuvilist.

Mati Poom

Sydney Ooperiteater

Seenioride Maailmamängud on suurejooneline üritus, seekord oli kavas 28 spordiala ja osavõtjaid pakuti olevat üle 35000, mis on paar korda enam kui Olümpiamängudel. Korraldajatele uhke ettevõtmine, kuid orienteerujatele see suurt midagi juurde ei anna (peale pompöössete mängude ava- ja lõputseremooniatega) – pigem hoopis kergendab kallima osavõtmaksu võrra rahakotti ja lisab ebamugavust, sest enne võistlusi tuleb läbi teha akrediteerimine. Sydneys käis see läbi mitmetunnise järjekorra.

Tõsi – uhkem tunne kestis siiski veel mõned päevad, sest teist korda kavas olnud sprindivõistlused toimusid Sydneys – kvalifikatsioon Macquarie Ülikooli pargis ja hoonete vahel

ning finaali Sydney Olümpiakeskuse territooriumil. Sprindivõistlused väga keerulisi ülesandeid ei pakkunud. Komplitseeritum oli ehk finaali võistlus, kus rajatised paiknesid eri kõrgustel. Kuid sprindivõistluste liitmine nende meistrivõistluste programmi tundub nüüd, kaheaastase kogemuse järgi, olevat väga positiivne. Vaatamata soorituse ajalisele lühidusele on sprindid olnud väga adrenaliinirikkad – vast enamgi kui tavarajad. Samas on see pikendanud võistlust mõne päeva võrra, mille vaba aega saab kasutada nende võistlusreiside teise või koguni peamise eesmärgi ehk turismit programmi täiendamiseks.

Sydneys saime viibida pikalt ja süüvida põhjalikult. Sydney on võimas suurlinn,

ulatusliku city ja paljude „turistilõksudega“, millest esikohal on kahtlemata luigelik Sydney Ooperiteater. Sama lahe teisel kaldal kutsub Sydney lõuna- ja põhjaosa ühendav majesteetlik vana raudsild, mille kõrgetel kaartel turnimine on kümnekond aastat olnud kõigile avatud, kuid seda range kontrolli all. Kõik kõrguses turnijad on silla küljes trossi ja käerauga kinni ja naudivad seda ligi paarituhandekroonise piletihinna eest. Kuid sellegipoolest on huviliste arv ületanud juba miljoni piiri.

Sild sillaks (ka Tartus on kaarsild, mis oma kaarele turnima ja muudki tegema on ahvatlenud), kuid ilma Ooperiteatritra jääks Sydney ikkagi päris tavapäraseks pilvelõhkujatsentriga suurlinnaks. Teater on

oma eripärase iluga teinud Sydney lõunapoolkera üheks tuntumaks linnaks. Tallinngi on merelinn. Ja vajab uut muusikateatrit. Miiks-mitte ehitada lahe kaldale midagi sarnast? Mitte just nii mastaapset, kuid selgesti Sydney teatrile vihjavat. Õnnestumise korral saavutaks see ehk maailmakuulsusegi ja Eesti oma Nokia!

Mie võistlused algasid õigupoolest Canberra kahepäevastega. Võistluspaigad olid põhjalikult erinevad, peamiseks sarnaseks detailiks vaid eukalüptimets. Esimese päeva maastik oli üle keskmise liigestatud, enamasti tihedavõitu alusmetsaga ja tohutu hulga igas suuruses kivide ja väiksemate kaljudega. Joonorientiire oli vähe ja orienteeruda tuli ikkagi reljeefi lugedes ning selle vormidelt kive otsides. Teine päev oli lausa Canberras, lauge reljeefiga väga kiires parkmetsas. Aklimatiseerumiseks ja oludega kohanemiseks olid need võistluspäevad täiesti omal kohal.

Peale Sydney sprinte kolisime Sinimägedes (*Blue Mountains*) asuvasse vanasse kaevurilinna nimega Lithgow. Sinimäed on vanad ja kulunud, ulatudes umbes kilomeetri jagu üle merepinna. Kuid seegi kõrgustevahe võib põhjustada jahedamatel aastaaegadel hoopis külmema ilma, kui 130 km eemal ookeanirannikul. Kohalikud kutsuvad Sinimägesid Austraalia Siberiks. Ja seal oligi selgelt jahedam. Loodetud kena kevade asemel tuli hakkama saada kümne soojakraadi ümber kõikuva tuulise ilmaga ja vihma tuli rohkem või vähem lausa igal reisipäeval. Lõpuks tüütas see sedavõrd, et teisel puhkepäeval riskisime sõita ookeani äärde ning näe imet – seal oligi meie mõistes lausa suveilm – selge taevas, ujumisjahe vesi ja ärasõidu ajaks nahk punane.

Seeniorivõistluste tavaradade soolaks said kaljud. Aastatuhandete erosioon on ahelike harjadelt pehmema osa ära kulutanud ja alles jäänud astangud, kõrged kaljuhambad, kitsad lõhed, murdunud plokid ja kivid nõlvadel moodustasid kohati väga keerulisi labürinte. Mõistagi nõudis kõik see eriti hoolikat kaardilugemist ja kontsentreerumist teevaliku elluviimisel, millega pahatihti hakkama ei saadud. Oli ka laugemaid ja hästiläbitavaid maastikuosi, kuid ega seal

Vaade Sinimägedele

suurt midagi enam tasa teha ei õnnestunud. Suurem kiirus võis seal hoopis vigu juurde tuua.

Marjet ja Armot seekord kaasas polnud. Medalikonkurentsi sekus eestlastest kõige jõulisemalt Jana Kink (N40). Kvalifikatsioonide järel oli Jana kiireim, startis viimasena, kuid finaali le väärilisel rajal enam külma närvi ja selget pead hoida ei suutnud ning lõpetas teise kümne alguses.

Nii sai meist parima koha sprindi finaalis M70 klassis neljandaks jäänud Rein Küttim. Ühe esikoha ja kolmanda koha sai küll Georg Sooberg, kuid seda B-finaalides.

Turismi poolelt oli Sydneyst juba juttu. Pealinn Canberra on sootuks teine linn: mitu korda väiksem, ilma pilvelõhkujateta, pargirohke ja vaikne. Kena linnakeskus, mastaapne parlamendikompleks, uhkeid panoraamvaateid pakkuv teletorn, äärmiselt armas botaanikaaed, teisel päeval kängurud võistlusmaastikul – need on meie märksõnad Canberrast. Lithgow on väiksem linnake, mille sees ja ümber on palju turismiobjekte. Kuid enamik neist on nii või teisiti seotud

looduse ja mägedega, mida me võistluste käigus kindlasti palju sügavamalt saime näha, kui pealiskaudsemalt mõnda matkarada läbides. Ja pikemateks käikudeks ei jätku lihtsalt aega.

Üks huvitavamaid ekskursioone sealkandis on kindlasti Katoomba linna kõrval paiknevasse Sinimägede murrutusse rajatud vaateparki *Scenic World*, kus mitmesaja meetri kõrgusest murrutusest alla ja üles saab kõisvaguni ja mägiraudteega. All on liigirikas troopikamets ja sellega tutvumiseks rajatud laudteed. See paik ja botaanikaaiad olidki pea ainsad kohad, kus nägime peale eukalüptide ka muud metsa.

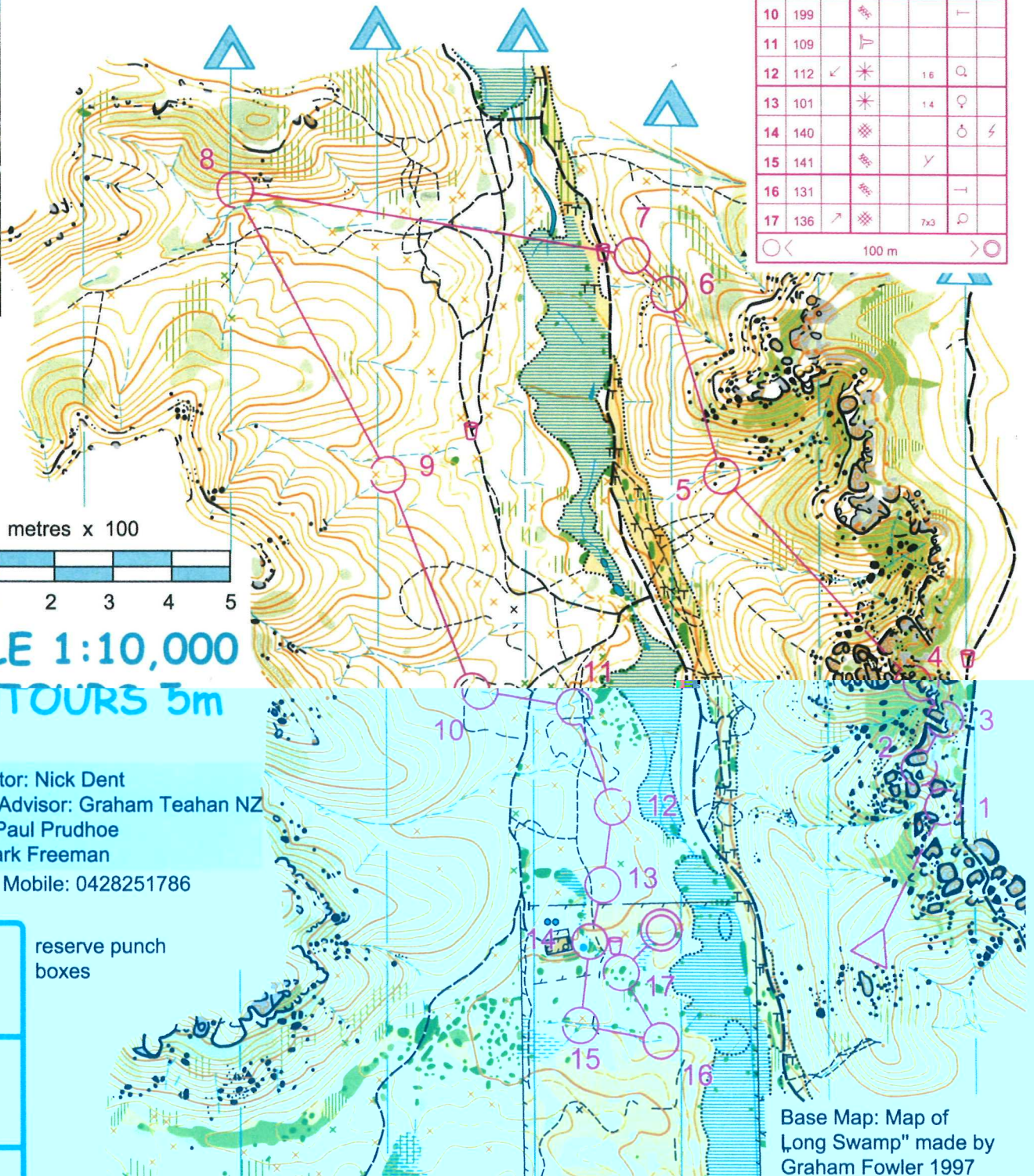
Eukalüptid on vaid Austraaliale iseloomulikud puud, liike pidavat olema üle 450. Kuid valdavalt domineerib seal helehalli tüvega liik, mis kord aastast laseb koore pikkade ribade ja latakatena maha. Lehed on sinakasrohelised, meenutavad remmelga omi ja ripuvad okstel nii, et lasevad päikesekiirgust läbi. Suured puud kasvavad metsas hõredalt ja varju eukalüptimets ei paku. Tulekahjujälgi oli näha kõikjal. Suurte puude tüved on mustunud, ilmselt tormab tuli läbi madala alusmetsa. Kuid nähtud põlenud mets oli

Pikk rada

kvalifikatsioon

WMOC 2009 - LQ1				
	W40		4.1 km	135 m
1	161	↗	▲	$\frac{2}{54}$ ♂
2	137	↗	∩	-
3	138	↗	∩∩	$\frac{1.5}{1.5}$
4	165	↗	•	2 ♀
5	103		∩	1.8
6	180	↗	∩	-
7	185		∩	-
8	170		∩	-
9	177		∩	-
10	199		∩	-
11	109		∩	-
12	112	↖	*	1.6 ♀
13	101		*	1.4 ♀
14	140		∩	♂ ⚡
15	141		∩	∩
16	131		∩	-
17	136	↗	∩	7x3 ♀

SCALE 1:10,000
CONTOURS 5m

Event Director: Nick Dent
IOF Senior Advisor: Graham Teahan NZ
Controller: Paul Prudhoe
Planner: Mark Freeman
Emergency Mobile: 0428251786

1	reserve punch boxes
2	
3	

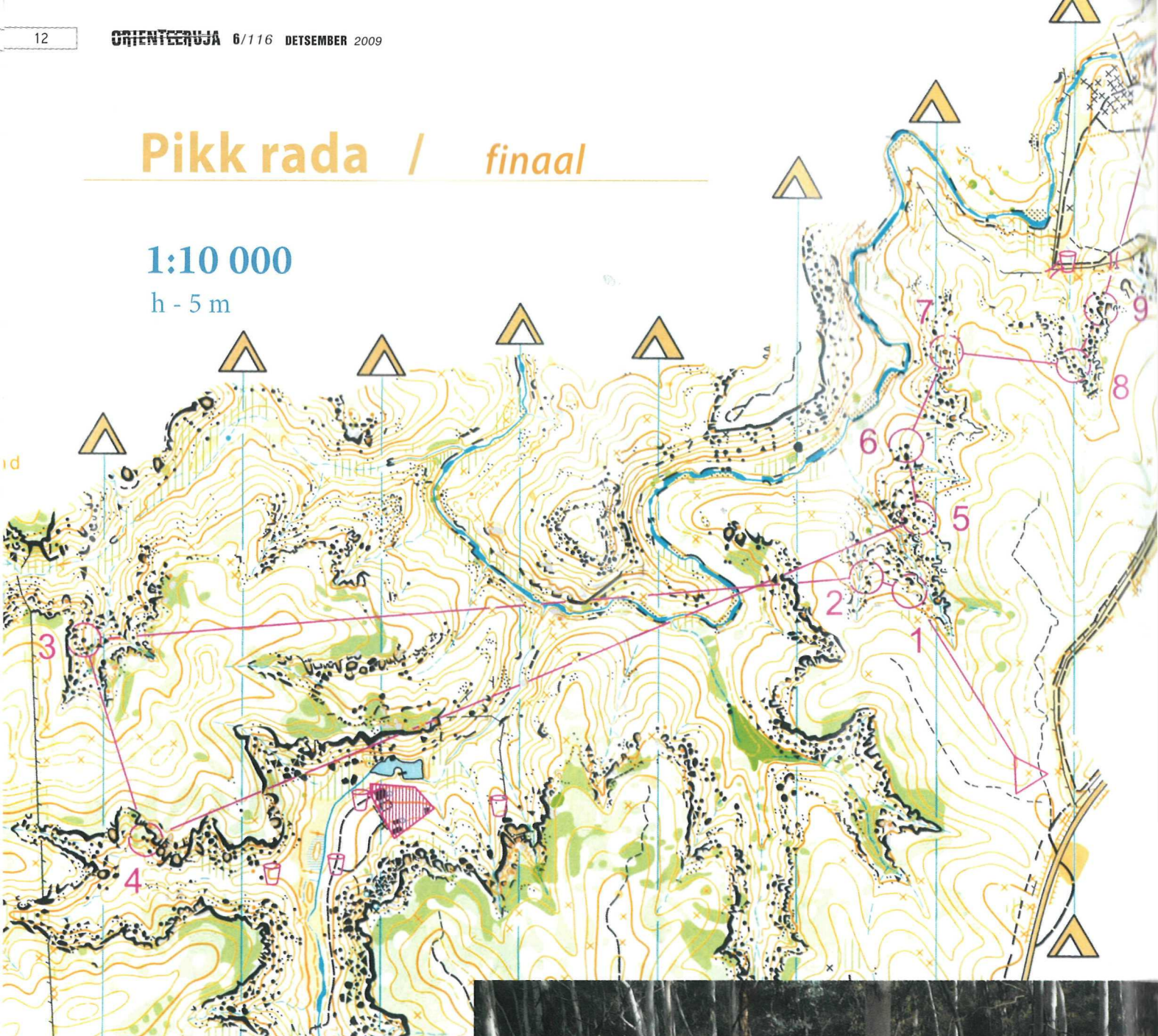
Base Map: Map of Long Swamp" made by Graham Fowler 1997

Pikk rada / finaal

1:10 000

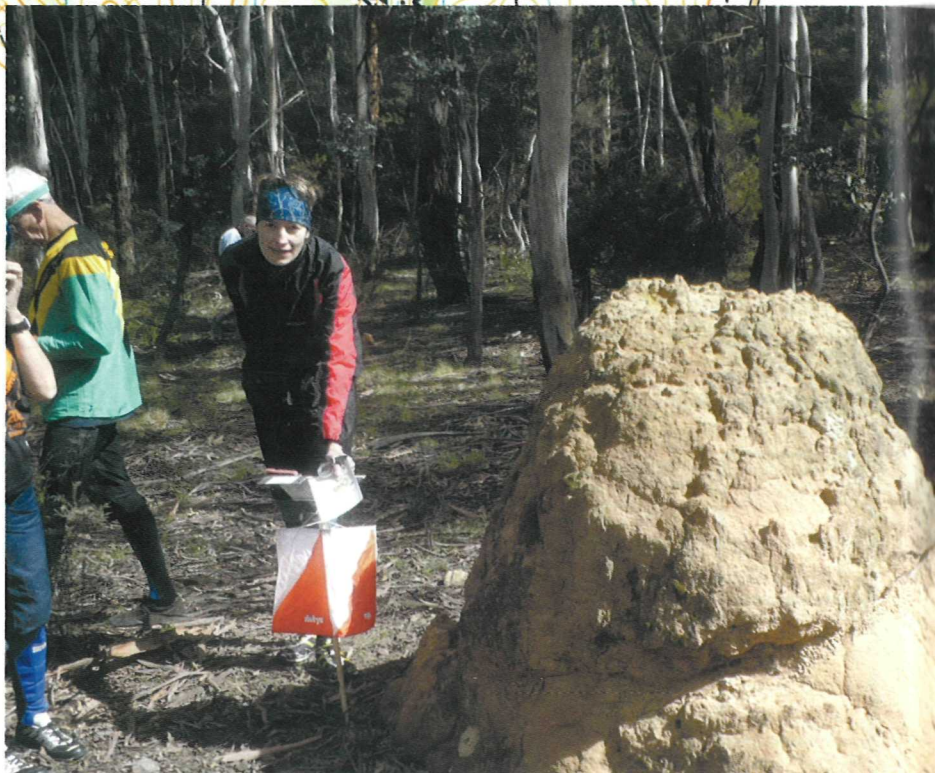
h - 5 m

kõikjal elus. Eukalüptilehte mudides on tunda tugevat iseloomulikku aroomi, kuid metsa all seda pole. Kängurused nägid võistluste ajal vist kõik, kevadmets oli täis tundmatute, atraktiivsete lindude häälitsusi. Parkides oli sama atraktiivsete õite puhkemise aeg.

Võistlustest veel niipalju, et erinevalt meist pole seal etapp viimastest KPst finišisse enamasti tähistatud. Polnud ka sprindis (mille finaalis ise kaotasid seetõttu kümnekond kohta). Finiši eel on vaid lühem kogumislehvik. Seetõttu võib see lõik kujuneda peaaegu täisväärtusega etapiks.

Ja lõpuks paar omapärast kogemust. Kujutage ette, et elate hotellis, kus allkorruse baaris pidu peale 23 ei lõppegi, vaid kestab täisdetsibellides kella

Termiidikulil harjutusrajal.

Hetk eukalüptimetsas.

kaheni öösel. Lithgows me taolisse hotelli linnasüdames sattusimegi ja mitte ainult meie. Ka naaberhotellides kestis melu samamoodi tund-paar üle kesköö. Õnneks ei toimunud taoline *entertainment* mitte igal öhtul, vaid ülepäeviti, kuid võistluspäevade

eel rikkus tuju küll.

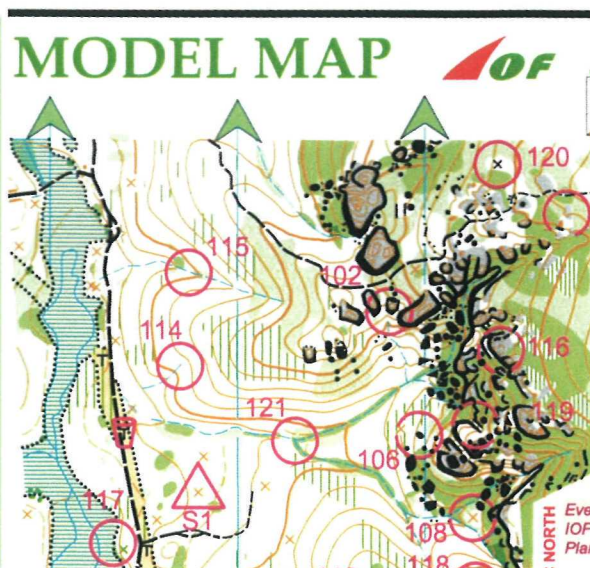
Teine nõutuks võtnud seik tuli Sydney botaanikaaiast, kus ühel hetkel jäi silme ette kõrge puu, mille okstel rippusid suured tilgakujulised viljad, mis lühemal vaatlemisel järsku liigutasid, mõned lehvtasid tiibu ja mõned tõusid lendu. Need olid varesest suuremad mustad nahkhiired. Ja neid oli seal kümnetel puudel tuhandeid. Päevalvalgel ja pelgamata! Kuidas nad lõpuks botaanikaaeda mõjutavad, võis arvata raagunud puulatvade järgi. Ilmselt väetavad nad puude alust sedavõrd intensiivselt, et

puud võivad lõpuks hukkuda. Sama päeva pärastlõunal korraldas Sydney Eesti Maja Maailmamängudest osavõtnuile vastuvõtu, kus kohaliku eestlasega botaanikaaias nähtust juttu tehes raputas too vaid sõnaahtralt pead.

Agas lõbusam lugu juhtus ühe meie orienteerujaga, kes võttis osa vaid ühe päeva avatud võistlusest. Metsas olevat kompass teinud, mida tahab ja ta pidigi raja läbima ilma selle abivahendita. Tuli välja, et läks rajale meie tavalise kompassiga, millest aga lõunapoolkeral abi ei olegi.

Austraalia on tohutu suur maa, mitte lihtsalt saar, vaid terve kontinent, kuhu tutvumisreisiks nii lühikesest ajast ei piisa. Kui võrrelda oma selle sajandi kahte võistlusreisi lõunapoolkerale, siis kõhklemata soovitan esimeses järjekorras käia Uus-Meremaal.

Juba järgmisel hilissügisel tulevad seal rogaini MMvõistlused.

Swedbank X DREAM

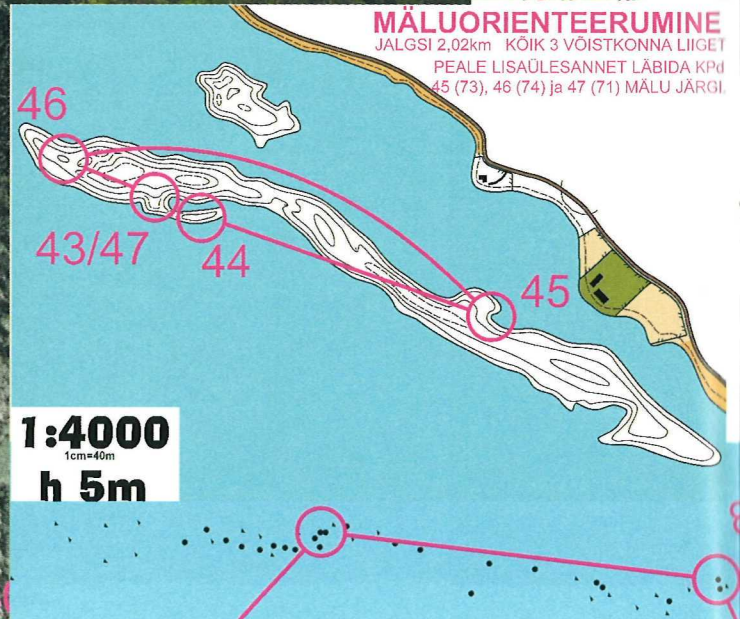
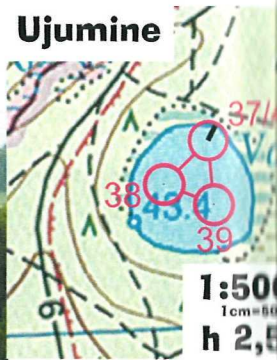
KALEV KÜLAASE

2009. aasta seiklused on lõppenud. Praegusel vaikselt talveajal otsivad paljud võistkonnad endale kaardilugejaid, kellel on loovat mõtlemist ning hea maastikutaju, et tuua võistkond kiiresti läbi kõikvõimalikest orienteerumisülesannetest.

Valik lõppenud hooaja pähkleid on näha juuresolevatel kaarditükikestel.

KP 15 (LEIA TORNIST VAADATES KAARDILT HOONE ASUKOHT NING LÄBI SEE RATASTEL)

Ujumine

MÄLUORIENTEERUMINE
JALGSI 2,02km KÕIK 3 VÕISTKONNA LIIGET
PEALE LISAÜLESANNET LÄBIDA KPd
45 (73), 46 (74) ja 47 (71) MÄLU JÄRGI.

Nike Winter Xdream 6

VÖISTLUS-
KUTSE

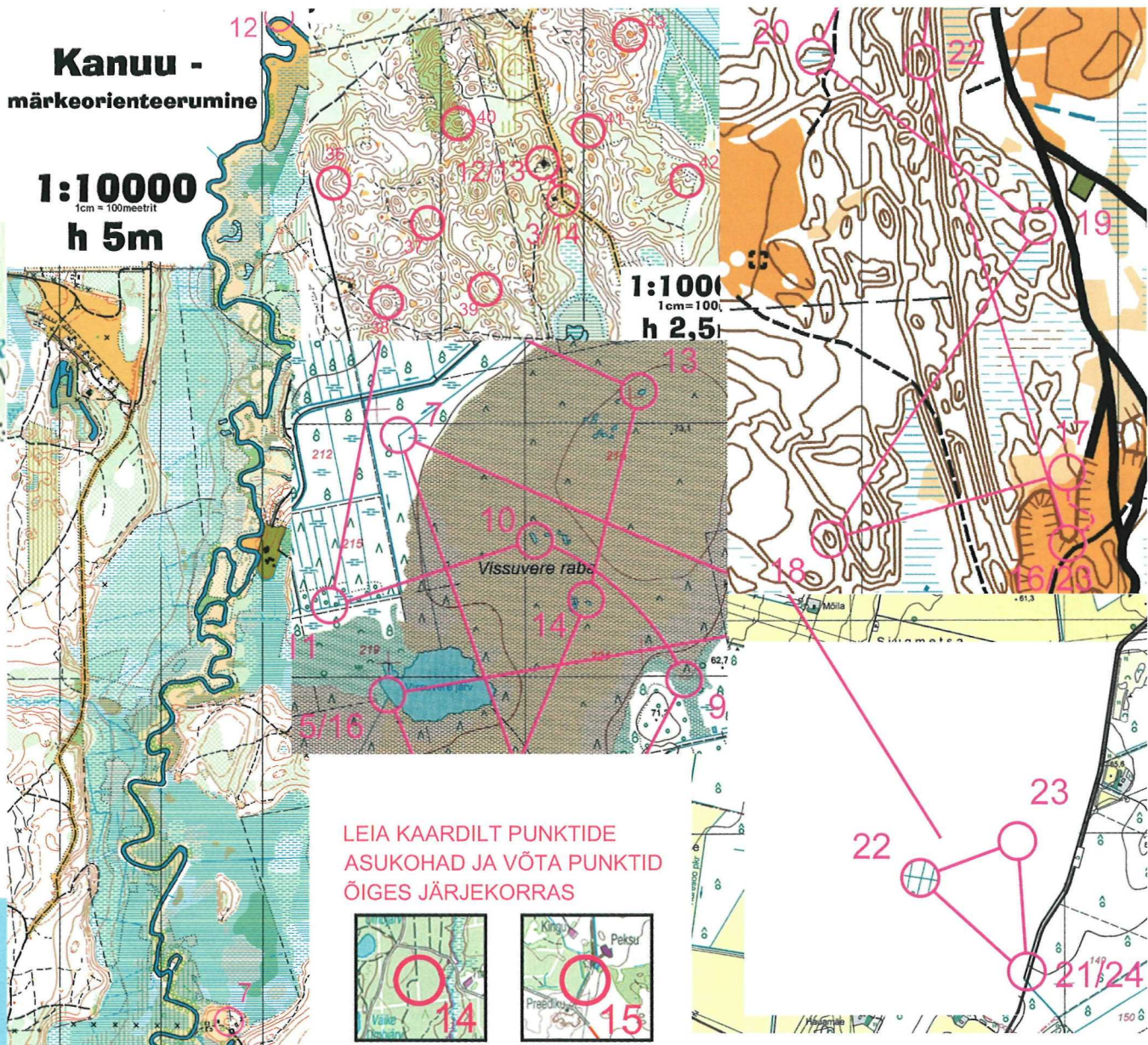
Talvine seklusrogain toimub • **pühapäeval, 24. jaanuaril** • Jõulumäe tervisespordikeskuses.

Rajameister Urmo Liblik kommenteerib võistlusmaastikku järgnevalt: „Tegu on väga kauni luite- maastikuga, mis pakub kiire edasiliikumise võimalusi nii jooksjatele, suusatajatele kui ka ratturitele. Valdavalt on maastik hea läbitavusega hõre männimets, aga esineb ka rajalõike, kus liikumiskiirused langevad. Määravaks saab kindlasti õige punktide läbimise järjekorra valik ja ühtne võistkonna vaim. Pingutada tuleb kuni lõpuni. Saab näha, kes on sel

aastal on seekord kiireimad, kas jooksjad, suusatajad või ratturid.“

Nike Winter Xdream on seklusspordivõistlus, kus kolmeliikmelised võistkonnad võivad ise valida meelepärase liikumisviisi. Võistkondade eesmärgiks on käia võimalikult kiiresti läbi kõik maastikule paigutatud kontrollpunktid ja sooritada lisaülesanne. Juhul kui võistkond ei jõua 7 tunnise kontrollaja jooksul kõiki punkte läbida, siis arvestatakse tulemus läbitud punktide arvu järgi.

Lisainfo: www.xdream.ee

OK Hekla* eeltõuked

* ÜKS ARUTLUSE ALL OLNUD NIMEVARIANT ISLANDI ESIMESELE ORIENTEERUMISKLUBILE. VULKAAN HEKLA EELTÕUKED ON AGA VÄGA TÄHENDUSRIKKAD, SEST VIITAVAD REEGLINA UMBES TUND HILJEM ALGAVALE VULKAANIPURSKESKELE.

Mihkel Järveoja

Foto: Olav Odgaard

„Oligi viimane aeg, Gröönimaal tegutseb juba mitu orienteerumisklubi,“ ütles Taani alaliidu tegelane islandlastele, kuuldes uutest kaartidest ja päevakutest, mis sel sügisel toimusid. Eks see ole otsene tagajärg islandlaste lahkulöömisele rikkast ja kuulsast emamaast Taanist aastal 1918 (ametlik vabariik kuulutati välja alles 1944. aastal).

Taanlased on Gröönimaal orienteerumisasja ajamise käsile võtnud, ent islandlased on jäänud kõrvaltvaatajateks. Õnneks on

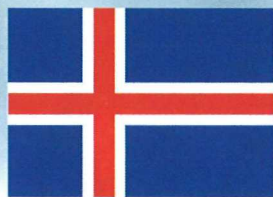
olemas teised vanad viikingi rahvad nagu norralased, rootslased ja eestlased, kes sellist ebavõrdsust ei talu ning islandlastele oma abikäe on ulatanud. Seda orienteerumissaagat tuleb alustada aga hoopis kaugemalt.

1977. aastal alustas Norra spordiajakirjanik ja orienteeruja Helge Bovim teadaolevalt esimese orienteerumiskaardi joonistamist Ida-Islandil Egilsstaðiri linna lähedal. See, üks Islandi noorimatest linnadest (asutati 1947. aastal, praeguseks on kujunenud Ida-Islandi suurimaks asulaks ja regionaalseks keskuseks), asub väga erilises ja põnevas piirkonnas. Seal on märgatavalt rohkem metsa kui mujal, ainult seal elavad Islandi

ainukesed põhjapõdrad ja selle vahetus läheduses valmis 2007. aastal suuri vaidlusi põhjustanud Kárahnjúkari pais (198 m) ja hüdroenergiajaam, mis peab energiaga varustama alumiiniumi sulatamise tehast. Rääkimata imeilusatest mälestustest viimastest jääajast – Ida-Fjordidest.

Ilmselt on siiski peamine põhjus, miks Islandi esimene o-kaart joonistati selles, et Hallormsstaðaskóguri (ka kaardi nimi) näol on tegemist riigi suurima metsastatud alaga – tervelt 740 hektarit ja see võeti kaitse alla juba üle 100 aasta tagasi.

Helge Bovimit aitasid välitöödel ka Mårten Berglia (hilisem maailmameister aastal 1983) ja Jörg Luchsinger. Valminud kaarti võib ka praegu pidada saareriigi üheks parimaks ja huvitavamaks. Esimese võistluse sellel kaardil võitis sama aasta valitsev maailmameister, samuti norrakas, Egil Johansen. Kahtlusteta võib öelda, et orienteerumisspordi algus Islandil on ehitud tähtsate meeste nimedega.

Grööni meri

GÁLGAH

ÚTGEFIÐ: 1997
MÆLIKVARÐI: 1:5 000
HÆÐARMISMUNUR: 2 m
KORTATEIKNARI: PER-O

QVIND

PLAATID

1. Hekla

2. Hekla

3. Hekla

4. Hekla

5. Hekla

6. Hekla

7. Hekla

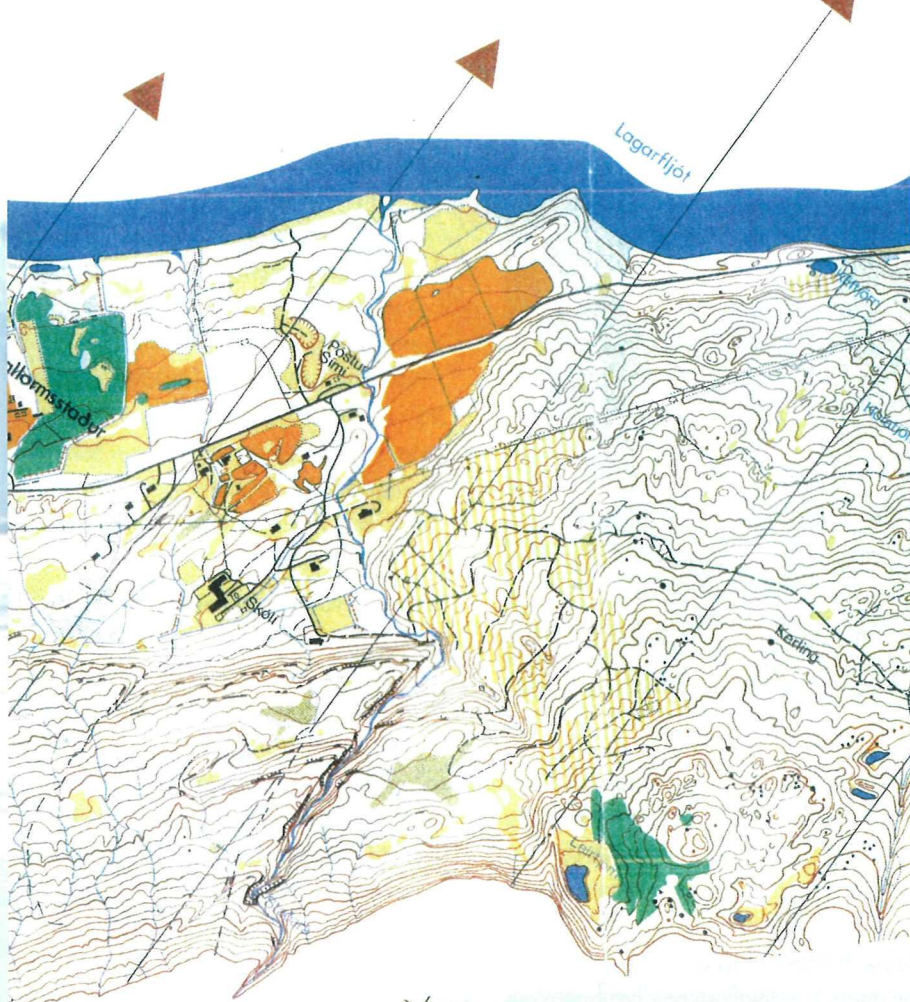
8. Hekla

9. Hekla

10. Hekla

Hallormsstaðarkogur, 1977

Ilusale algusele järgnes 10 aastat vaikust. Üheks põhjuseks võis olla ka see, et kuigi Egilsstaðir asub maantee nr. 1 ehk Islandi ringtee peal, on seal pealinna Reykjavíki, mille ümbruses elab pea 2/3 inimestest, üle 600 kilomeetri. Pikemat vahemaad on selle saare peal raske leida. Samuti ei olnud esimese kaardi valmimisse ega võistluse

korraldamisesse kaasatud kohalikke, mistõttu oli ka raske eeldada, et uus spordiala toimiliselt arenema hakkaks.

Peo Bengtssoni eestvedamisel külastas 1988. aastal Islandit esimest korda Höst-Öst orienteerumistuur, olles teel Euroopast Põhja-Ameerikasse. Kuna Island sellele teekonnale risti-põiki ette jääb, siis peatus peamiselt rootslastest reisijateks seal

ka 1993., 1999. ja 2002. aastal. Kui ülejäänud reisel külastati vaid pealinna ja selle ümbrust, siis 1999. aastal tehti saarele ring peale ja joosti ka Hallormsstaðaskóguri kaardil.

1997. aastal saatis WWOP (World Wide Orienteering Promotion), mille ninamees on juba eelpool mainitud Peo Bengtsson, Islandile kaks rootslasest kaardistajat Per-Ola Olssoni ja Morgan Svenssoni. Esimene neist on tänaseks üks maailma tunnustatumaid kaardijoonistajaid ning üks tema meistritöödest on kindlasti ka Reykjavíki külje alla joonistatud laavavälja kaart. Kuigi kaart on 1:5000 mõõtkavas, on see nii detailiderohke, et isegi kõndides kipub vahepeal järg ära kaduma. Rääkimata umbes 8000 aastat vanast laavapinnasest, mis osaliselt küll samblaga kaetud, on siiski üks jooksuvaenulikuid paiku, mida olen näinud.

Need kaks kaardimeistrit uuendasid Reykjavíkis paar vana kaarti ning joonistasid juurde 3 uut. Selleks ajaks olid riigi pealinnas peamised pargi- ning sportimisalad väga kvaliteetsete orienteerumiskaartidega kaetud, ent keda ei olnud, olid kohalikud orienteerujad. Höst-Östi reise käigus loodi mitmeid tutvusi ja üks kohalik sporditreener osales kahel aastal (1996, 1999) ka O-Ringen Clinics laagris (uue nimega O-Ringeni Akadeemia). Säde, mida algul norrakate ja hiljem rootslaste poolt püüti leegiks puhuda, ei tahtnud aga kuidagi tuld võtta.

Et veel rohkem kuulsaid nimesid Islandi orienteerumisajalukku kirjutada, peab ka mainima 2002. aastat, kui 4 Rootsi noort orienteerumiskooli õpilast, nende hulgas Mattias Karlsson (praegune Rootsi koondislane ja Halden SK jooksja), joonistasid veel ühe uue kaardi kohaliku ülikooli sporditeaduskonna juurde, mis asub kõigi turistide meelismarsruudi, Kuldse Ringi ääres. Suurepärane võimalus geisritele, jugadele ja lahknevatele laamadade vahelduseks orienteerumist proovida. Sellest aastast on olemas ka kaart Pingvelliris (muistne Alþingi ehk parlamendi-rahvakoosoleku asupaik).

Siinkohal oleks vist õige aeg tõmmata kriips alla ajaloole ning hakata rääkima tänapäevast. Praegu toimuvad Islandi

RAUN

OL

GRAFISKA AB
BJARNUM
0451-751 25A OLSSON
D

Gröönimaa

orienteerimiselus põnevad arengud ning nendes on oma osa ka mõnedel Eestimaa poegadel. Island on hea näide sellest, kuidas orienteerumissport tavaliselt uutesse maadesse jõuab. Mõnel pool võtab see rohkem, mõnel pool vähem aega, ent üldine muster on sarnane. Kõige tähtsamad

tegurid on ikkagi kohalikud huvilised, keda on välismaalt saabunud misjonäridel seda kergem aidata, mida suurem nende huvi. Tundub, et nüüd on lõpuks tekkinud paar tõsist Islandi orienteerijat, kes ikka ja jälle üllatavad mind oma ulmeliste tulevikuplaanidega. Loodetavasti näeme varsti nime

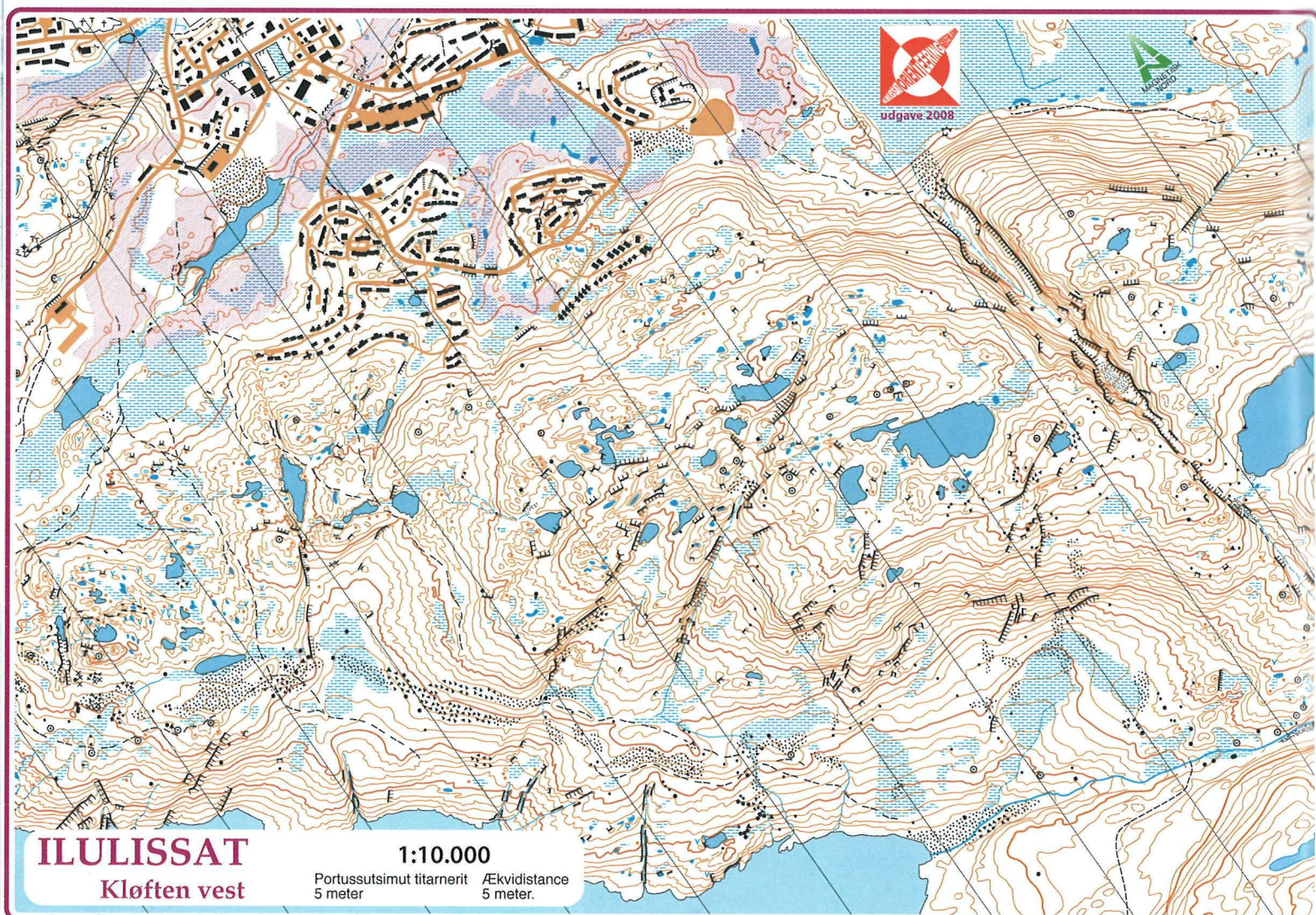
Gisli Kotkas (otsene tõlge islandi keelest) ka tiitlivõistluste stardinimekirjas. Sel sügisel ostis ta omale Moskva kompassi ja naeltega orienteerumiskalanõud. Parem ikkagi ulme kui seebiooper. Sellest aga järgmises Orienteerujas.

Suur aitäh Peo Bengtssonile Rootsist, Olav Odgaardile Taanist ja Christian Wenneckesele Gröönimaalt, kes lahket infot jagasid.

Esimest Höst-Östi reisi Islandile meenutab Peo Bengtsson:

1988. aasta sügisel, 21. Höst-Östi käigus, korraldasime reisi Põhja-Ameerikasse. Lennukompanii Icelandair pakkus kõige odavamaid ja sobivamaid pileteid New Yorki, ent me pidime päevasest ajast veetma 5 tundi Islandil. Otsustasin selle esmapilgul puuduse pöörata eeliseks.

Enne seda, samal aastal külastas meteoroloog ja orienteeruja Cajé Jacobsson

ILULISSAT
Kløften vest

1:10.000

Portussutsimut titarnerit 5 meter. Ækvistandance 5 meter.

tööasjus Reykjaviki ning peale suu-
repäraste orienteerumismaastike lei-
dis ta ka sobivad kontaktisikud. Oma
sõbra Per Sandbergi abiga leidsin ma
Trondheimist pärit juuniori Per Arne Troseti,
kes veetis veidi üle nädala Reykjavikis ja
joonistas meile 2 kaarti – üks väiksest
pargialast päris kesklinna lähedal ja teine
300 meetrit eemal väikesest metsastatud
alast.

Kui saabusime lennujaama, võttis meid
vastu meie kontaktisik, kohalik spordijuht
Anton Bjarnasson. Sõitsime bussiga kaartide
maa-alale, 10 meist jooksis punkte maha
panema ja kui nad tagasi olid, andsime
ühisstarti hajutusega Motala-meetodil
võistlusele. Jooksime 4 väikest ringi par-
gikaardil, mille järel mööda tänavaid teisele
kaardile, kus meid ootas viies ring.

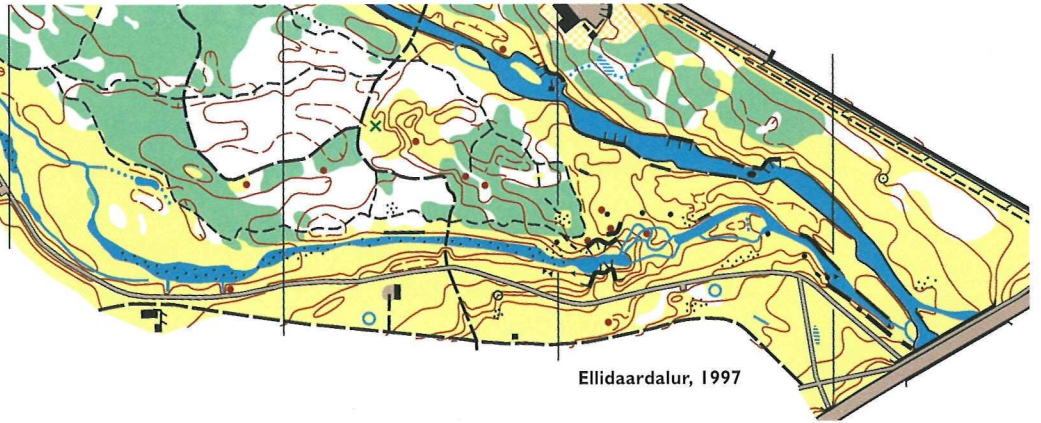
Selle legendaarse võistluse, mis pälvis
kajastamist ka Islandi televisioonis, võitis
üks 1988. aasta Rootsi parimatest orien-
teerujatest Stefan Branth.

Pärast kiiret pesemist suundusime juba
tagasi lennujaama ja tasusime Anton
Bjarnassonile tähist, kompostrite ja Islandi
orienteerumiskaartidega.

Disko ja jäämäed – orienteerumine Gröönimaal

Seal, kus elab inimesi, seal ka orienteeru-
takse. Kui Reykjavik asub 64. laiuskraadil
(vrdl. Tallinn u. 59,4°), siis Gröönimaa
vanim orienteerumisklubi, mis asub saare
kolmandas suurimas linnas Ilulissatis (tõl-
kes „Jäämäed“, umbes 5000 elanikku),
tegutseb veidi põhja pool 69. laiuskraadist.
Põhjapolaarjoon jääb sealt 250 kilomeetrit
lõunasse.

Ilulissati orienteerumisklubi (Ilulissat
Orienteering Greenland) asutati juba
1999. aastal ning pole sugugi ainus o-klubi
Gröönimaal. Sel suvel augustis loodi klubi
ka pealinnas Nuukis (u. 18 000 elanikku)
ning kaarte on joonistatud ka saare lõuna-
ossa Narsarsuaqi (kus leidub ka metsa!) ja
Qassiarsuki. Nuuki orienteerumisklubis on
hetkel umbes 25 liiget ja neil on valminud
üks sprindikaart. Sel talvel plaanitakse aga
kaarte juurde joonistada, et siis suvel juba

Ellidaardalur, 1997

10 päevakulaadset üritust korraldada.

Ilulissat asub Disko lahe ääres, kõrval kuu-
lus Kangia liustikukeel, mis voolab päevas
rohkem kui 20 meetrit. Orienteerumisklubis
on hetkel 120 liiget (enam-vähem OKVõru).
Alustati 25 huvilisega, paar aastat hiljem
oli liikmeid juba 45 ja järgnevatel aastatel
on inimesi ühtlaselt juurde tulnud.

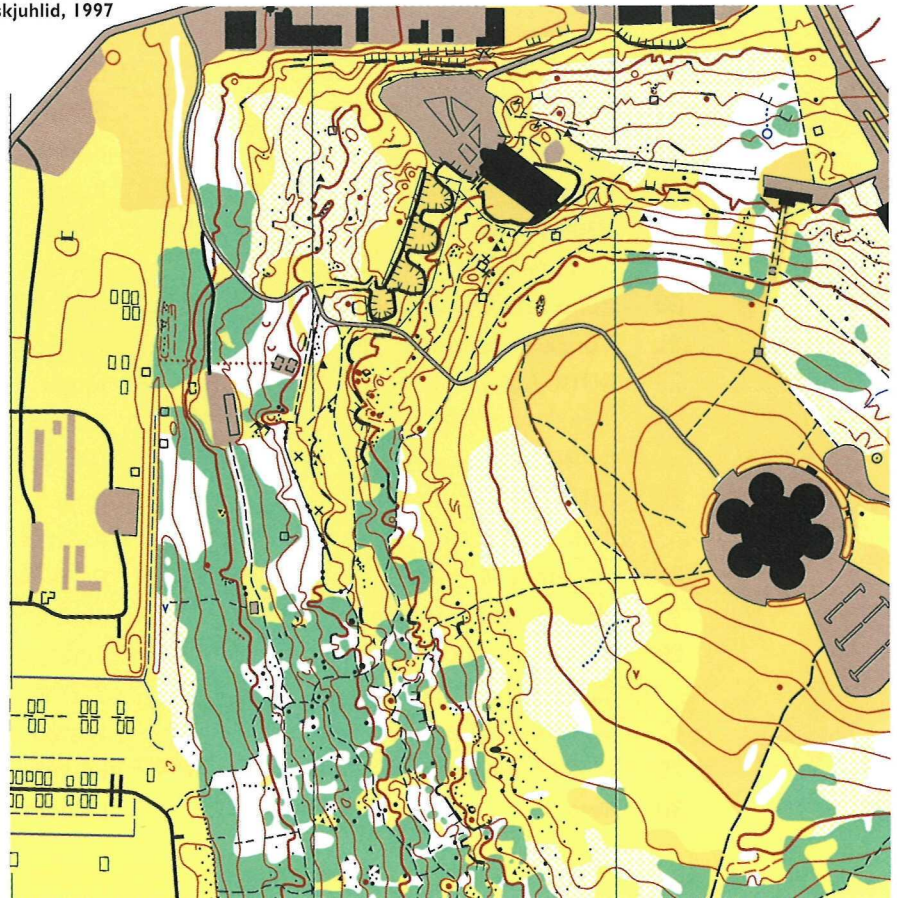
Orienteerumine on muutunud seal po-
pulaarseks spordialaks. Jooksu hooajal
aprillist-oktoobrini (arktiline kliima ikkagi)
koguneb igal esmaspäeval starti 30-60
inimest. Lisaks päevakutele toimub suve
keskel ka rahvusvaheline 3-päeva jooks
nimega Arktiline Kesköö Orienteerumine
(AMO). Järgmisel suvel toimub see 30.
juunist 4. juulini ning ametlik juhend ütleb
järgmist: „Tegemist on avatud künkliku
kaljumaastikuga, mis on kaetud erinevate
sammalde, samblike, kukemarfjade, kanar-
bike ja rohuga. Erinevad kaardid hõlmavad

50 km² suuruse ala. Õhutemperatuur
on tavaliselt +5 ja +15 kraadi vahel ja
päike ei looju.“ Sama võistluse raames
toimuvad ka mitteametlikud Gröönimaa
meistrivõistlused. Eelmisel aastal võitlesid
põhiklassis tiitli eest 10 kohalikku meest
(ametlikud meistrivõistlused saab korral-
dada siis, kui saarel tegutseb vähemalt 5
klubi). AMO viimane võistluspäev, kui start
antakse keskööl, on tõsine 20kilomeetrine
katsumus ehk korraldajate suu läbi „event
with a touch of extreme“ (tõlkes: võistlus
põnevusmomendiga).

Läbi aastate on sellel võistlusel osalenud
rohkem kui 300 välismaalast, peamiselt
taanlased ja norrakad, paljud neist erine-
vate orienteerumisreise pakkuvate firmade
reisieltskondade koosseisus.

Rohkem infot leiad www.iog.gl.
Gröönimaale pääseb nii Taanist kui ka
Islandilt. Koguge raha!

Öskjuhlid, 1997

KALENDER

JAANUAR

9	Põlva MV sprint	Saarjärve
10	Sise-O 2010 3. osavõistlus Põlva MV lühendatud tavarada	Kristiine Kaubanduskeskus Saarjärve
23	Sise-O 2010 4. osavõistlus	TTÜ spordihoone
30	EMV Suusa-O/sprint	Vooremäe
31	EMV Suusa-O/tava	Vooremäe

VEEBRUAR

14	Sise-O 2010 5. osavõistlus	Audentese Spordihall
27	Eesti MV märketeates	Mammaste
28	Kobrase klubi auhinnavõistlus märkes	Küka

MÄRTS

14	Sise-O 2010 6. osavõistlus	Lasnamäe Spordihall
27	EOL üldkogu	

APRILL

2	Sise-O 2010 7. osavõistlus	Võru Spordihall
3	Metssiga-Rogain Urvaste valla AV öises sprindis Karjalaskevõistlus	Karujärve Kuldre Juudakunnu (või Osula) Juudakunnu (või Osula)
4	Lihavõtte lühirada	Valgesoo küla
6	Põlva teispäevaku 1. etapp	Taevaskoja
9	Põlva MV öine	Rääptsova
10	Peko Kevad	Rääptsova
11	Peko Kevad	Saarjärve
13	Põlva teispäevaku 2. etapp Öökulli lend	Paide
14	Tallinna MV öine Võru kolmapäevak	Kodasoo Kubja
15	Rapla päevak	Pirgu
17	51. Jüriööjooks	Tõrva
20	Põlva teispäevaku 3. etapp	Siimuniidu
21	Võru kolmapäevak	Vastseliina kool
23	MTBO MK-etapp	Ungari
24	Tartu Kevad 2010 MTBO MK-etapp	Kääriku Ungari
25	MTBO MK-etapp Tartu Kevad 2010	Ungari Kääriku
27	Järvamaa MV valik Põlva teispäevaku 4. etapp	Paide Vallimägi Arniku
28	Läänemaa kolmapäevak Tallinna MV sprint Võru kolmapäevak	Paralepa TTÜ Tehnopol Vastseliina-Kährisoo
29	Hiiumaa neljapäevak	Hiiumaa
30	Ilves-3	Lindora

Rattaorienteerumis- koondise hooaeg 2009

(II osa: Ettevalmistus MMiks ning suvised-sügisede jõuproovid)

Margus Hallik

Fotod: erakogu

Mäletatavasti lõppes meie rattaorienteerujate kevadhooaeg juuni lõpus Taanis toimunud EM-võistlustega, mille kulminatsiooniks võitis Eesti meeskond viimase päeva teatesõidus hõbemedalid. Järgnevalt sellest, kuidas valmistuti augustikuseks MMiks ning hooaja teises pooles aset leidnud võistlusteks.

Euroopa meistrivõistluste järgselt jäi teise hooaja tähtsama etteaste – israellis peetud MMvõistlusteni, aega ligi poolteist kuud. Kõige kõrgemaid eesmärke seadnud Tõnisel-Margusel oli EMI järgselt kavas terve kuu vältav Euroopa-turnee. Oli plaan veidi puhata Taanis ning Saksamaal, seejärel aga osaleda Tšehhi ratta-o 5-päevasõidul. Edasi suunduda Austria Alpidesse keskmäestikulaagrisse ning koduteel lüüa kaasa ka Leedu World Ranking etappide staatuses oleval 3-päevasõidul.

Vahetult EMI eel tõsiselt haige olnud Margus oli pika Euroopa

tuuri mõtte küll juba vahepeal maha matnud, sest tundus, et haiguse järel ja majandussurutise ajal pole mõttekas kallist reisi ette võtta. Seda plaani sundis muutma fakt, et olime täitnud ühe oma pikaajalisest eesmärgist – võita meeskonnaga teatesõidus tiitlivõistluste medal. Tahtmine oli seda edu MMil korrata.

EMi järel aktiivne puhkus

Saksamaal Hollandi piiriäärses Osnabrücki linnas võõrustas meid varem Eestis elanud Sergei Sonnenberg (Šarapov). Sergei, kes ise lööb veteranide klassi võistlejana suusa- ja ratta- ja rahvusvahelistel võistlustel vahel kaasa, lahkus NSVLi lagunemise järel perega Saksamaale ning valvab nüüd ühte suurt spordikompleksi. Energiline Sergei näitas meile oma rattaradu ühes ümbruskonna suuremas mäemassiivis, viis oma "datšasse" tööle ja ujuma, näitas koos naisega vanalinna. Ühesõnaga – meil oli seal vene pere keskel elades väga vajalik paaripäevane aktiivne puhkus, mida soosisid ka +30kraadised suveilmad.

Ratta-o maailma "O-Ringen" – Tšehhi 5-päevasõit Pilsenis

Viis päeva peale EMi oli suur osa rattaorienteerumise koorekihist Tšehhi ratta-o 5-päevasõidul taas stardis. Iga kahe aasta tagant Pilseni ümbruses toimuv suurüritus oligi tänava planeeritud vahetult EMvõistluste järel.

Meie tipud ei olnud varem Tšehhi 5-päevasõidul osalenud. Kõigi klasside peale kokku oli osavõtjaid üle 500, rohkem kui poole moodustasid HD 21 vanusegrupi sportlased (231 meest ja 108 naist). Lisaks tšehhidele oli Pilsenisse kogunenud osavõtjaid paarikümnest riigist, kaugemad olid koguni Austraaliast.

Tšehhidele omaselt olid võistlused korraldatud uhkelt ja suurejooneliselt, kõik 5 päeva sõideti eraldi maastikel ning õhtuti olid erinevad kultuuriprogrammid. Iga päeva autasustamisel anti eliitklassi võistlejatele üle kollased liidri- ning lõpusirge võitjatele parimate sprinterite arvestuse särgid, lisaks veel kõigi klasside arvestuses suurima kaotusprotsendiga viimaseks jäänule nn.

"looser'i" must särk.

5-päevasõitu alustati keskdistsantsiga, järgnes pikk rada, sprint, lühirada ning viimasel päeval oli kavas viitstart. Eliitklassidel oli teise päeva pika raja ning neljanda päeva lühiraja näol tegemist ka World Rankingu arvestusse läinud võistlustega. Väga huvitavalt lähenemisviisi oli kasutatud kolmandal päeval kavas olnud sprindidistsantsil – võistlus kulges osaliselt ühes pargis, suuremalt jaolt aga jõeäärsel luhal, kuhu oli kõrgesse rohtu rohuniidumasinatega sisse aetud täpselt samasugune võrk nagu talvistel suusaorienteerumise võistlustel! Sellist lahendust olen näinud vaid korra – nimelt oli ka Kuno Rooba 2001. aastal teinud Tapal ratta-o võistlusel teevalikute lisamiseks trimmeriga ühendusteid üle rohtukasvanud lagedate.

Meie koondislased saavutasid kokkuvõttes järgmised tulemused: Tõnis lõpetas eliitklassis ligi 90 võistleja seas 5. ja Margus

12. kohaga. Kuna erinevatel päevadel oli lisaks WRE-etappidele tegu ka Tšehhi karika-, meistri- ning ka viimase MMi eelse katsevõistlusega, olid võõrustajad väga motiveeritud hästi esinema ning konkurents tugev.

Tõnis tegi parimad sõidud sprindis ning World Rankingu lühiraja päeval, mõlemal korral 3. koht. Margus tegi samuti korraliku sõidu sprindis (8. koht) ning selle hooaja kõige parima esituse WRE pika raja päeval, kus lõpetas neljandana. Tõnis oli WRE arvestuses pikal rajal 9. ning Margus lühirajal 18. Kõige kehvema tulemuse saime esimesel päeval, kus Tõnis lõpetas 19. ja Margus 23. positsioonil.

Tšehhi 5-päevasõidust on rattaorienteerujate jaoks kujunemas umbes sarnane sündmus nagu on "O-ringen" orienteerujate

jaoks. Võistluste peaspensoriks on Tšehhi tuntud spordi- ja vabaaja varustuse tootja ja müügikett "Hannah", kelle juhtkonda kuuluvad orienteerujad.

Keskmäestiku laager Austrias

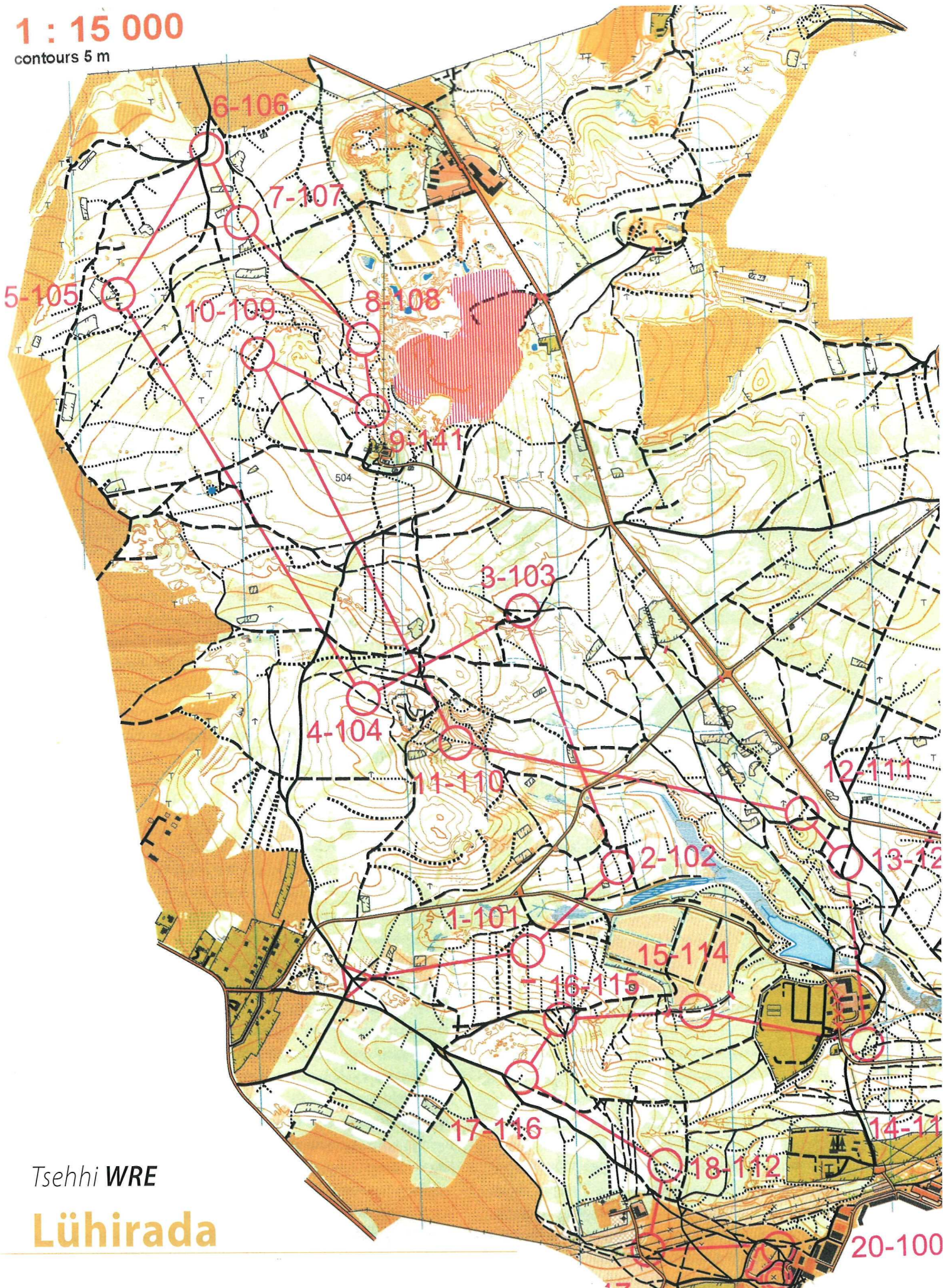
Tšehhi 5-päevasõidu järel sõitsime taas Saksamaale, et Müncheni lennujaamast võtta peale teised laagrisse tulijad. Neid tegelikult palju polnudki: lõpuks ka rattaorienteerumise tiitlivõistlusel kõrgele kohale jõudnud ja Taani EMil tavaraja viiendana lõpetanud Maret Vaher, kes otsustas ka MMiks korraliku ettevalmistuse teha ning Tõnise sõbranna Tuuli Mäeots, kes tuli mägedesse lihtsalt toredat puhkust veetma.

Neljakesi suunduti Austria Alpidesse, Salzburgist umbes 100 km kaugusele itta jäävasse Tauplitz Alm'i mägikülakesse. Seal veedeti kümnekond päeva, ööbides 1600 meetri kõrgusel asuvas hütis. Laagri paik valiti Austria ratta-o koondislaste kaasabil sellisel, et lähedusse jääks ka rattaorienteerumiseks sobivad maastikke ja kaarte. Saime nende treenerilt isegi seal läheduses alles poolteist kuud hiljem aset leidnud tänavuse Austria ratta-o meistrivõistluste maastiku kaardifaili. Sellel, 2005. aastal World Rankingu osavõistlusi võõrustanud mägisel maastikul, tegime mitu kaarditrenni. Oli olemas ka mingi kaardipõhi meie külakesest ning lisaks tegime tavakaartidega kaks treeningut Salzburgi.

Puhtaks rattatreeninguks pakkus Austria üheks kõige ilusamaks regiooniks peetav Salzkammerguti piirkond suurepäraseid võimalusi. Juba esimesel päeval proovisime Euroopa ühe kuulsama mägirattamaratoni – 140 km pikkuse "Salzkammergut Trophy"

1 : 15 000

contours 5 m

Tsehhi WRE

Lühirada

20-100

radu. See on UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluva Hallstatti linnakese ja selle kõrval laiuva järve ümbruses. Kitsad *singeltrack*´id viisid meid näiteks üle oru kulgeva veejuhtme tarbeks rajatud kõrgele ja kitsale puusillale, aga ka kilomeetrite pikkuselt möenõlva uuristatud rajale, kus kohati ühel pool saatjaks järsk sein, teisel aga kuristik.

Laagris me siiski maksimaalsete koormustega ei treeninud. Püüdsime saada kasu juba ainuüksi kõrgel keskmäestikutingimustes elamisest. Mägine maastik pakkus ise tõsiseid väljakutseid. Näiteks selline treening, kus laskusime mööda kiviseid metsateid ülevalt 1600 meetritl 800 meetritl tasapinnas alla külasse, et siis võtta asfaltteel kulgenud serpentiinidel 10 km pikkune katkematu tõus tagasi koju.

Et treeningutele ja üksildases mägihüüdis elamisele veidi vaheldust tuua, põimisime laagriellu ka väikeseid kultuuri-

Maret Vaher Austrias treenimas.

programme. Külastasime Mozarti sünnilinna Salzburgi ning maailma vanimat soolakaevandust Hallstätteri mäe sees. Sportlikumatest ekskursioonidest nimetan aga ühte viiest maailma suusalennumäest Bad Mitterndorfis, mis asus vahetult meie elupaiga lähedal. Ühest õhtusest trennist naastes külastasime ka Dachsteini mäemassiivis asuvat Ramsau külakest ja suusastaadioni, kus 1999. aastal peeti põhja suusa-alade maailmameistrivõistlusi.

ja Poola koondised oma parimas rivistuses.

Kõik eestlased tundsid esimesena kavas olnud lühirajal mägedest allatuleku järel lennukat minekut. Ja ehkki orienteerumistehniliselt ei näidatud siin parimat, suutis Tõnis ometi meeste eliitklassis võistluse võita lätlase Toms Veitsi ees. Margus sõitis hästi raja esimese poole, kuid pidi lõpus taanduma üldarvestuses kahe koha võrra, lõpetades kolmandana. Ligi 40 mehe konkurents tegi hea sõidu ka Alar Viitmaa, kes platseerus 5. kohale. Tuuli oli D21E klassis 10.

Järgmisel päeval kavas olnud ja WREarvestusse läinud tavarajal alustas Tõnis kindlalt, andmata teistele suurt sõnaõigust. Võit teisena lõpetanud Marguse ees oli üle 3 minuti. Alarile seekord 11. ja Tuulile naistest 12. koht.

Viimasel päeval kavas olnud keskdistsansil, kus maailma edetabeli punkte ei jagatud, ei suutnud meie mehed ka endast enam millegipärast maksimumi võtta. Võidu võttis siin ratta-o maailma üks tugevaimaid juunioore Maceji Gromadka Poolast, kes oli tugeva sõidumehe, mitte aga veel nii stabiilse orienteerujana olnud eelmistel päevadel vastavalt 12. ja 5. Tõnis oli 4. ja Margus kohe tema järel 5. Alar kahjuks viimasel päeval tulemust kirja ei saanud, ent Tuuli oli naistest 8.

Tõnis suutis kolme päeva kokkuvõttes oma üldarvestuse esikohta kindlalt kaitsta ning teenida kopsakaima auhinnarahaga ümbriku. Margus pidi aga konkurentsile üldarvestuse teisele kohale endast mööda laskma lõunanaabri Veitsi. Neljas oli poolakas Gromadka, viies leedulane Donatas Celkys (2005. aasta MMi lühiraja 5. mees) ning kuues 2004. aasta MMteate pronksmedali omanik austraallane Randall.

Soome meistrivõistlused Rovaniemis ja käest läinud MMettevalmistus

Tõnisele olid võistlused Leedus viimaseks ratta-o alaseks jõuprooviks enne Israeli MMile sõitu augusti alguses. Soome klubi "Länsi-Uudenmaan Suunnistajat" nii Eestis kui Soomes esindav Margus oli järgmisel nädalal poolkohustuslikult stardis juba polaarjoone taga Rovaniemis Soome ratta-o meistrivõistlustel. Margus oskas Soomes taas haigeiks jääda, misjärel tuli ette võtta antibiootikumikuur, mis aga nädal enne MMile sõitu kindlasti hästi ei mõjunud.

Soome meistrivõistlustel suutis ta esimesel päeval sprindidis-

Margus Hallik Soome MVI Rovaneimis.

Euroopa turnee ja MMile sõidu vahele.

Siit moraal edaspidiseks – oma tegevused tuleb läbi mõelda veelgi hoolikamalt! Mitmete kuude või ka kogu aasta töö ja vaeva ning ettevalmistuse alla pandud materiaalsed ressursid võib mõne rumala ja lõpuni läbi kaalumata teguviisiga suhteliselt lühikese ajaga ära nullida. Mitte just kõige paremini läinud, ehkki ka mitte täielikult ebaõnnestunud MMvõistlustele tagasi vaadates peame vajakajäämise põhjusi otsima just sellest, suurvõistlusele eelnenud vahetu ettevalmistuse perioodist. Oli ju sellele eelnevalt väga suur töö ära tehtud.

Hooaja tähtsündmusest – MM-võistlustest Iisraelis kirjutas Orienteeruja nr. 4 / 2009.

Sügishooaeg

MMi järel oli meie regioonis üks viimane tõsisem rattaorienteerumise jõuproov Soome MV viimane individuaalala – lühirada Teuval. Seal lõpetas Margus oma ratta-o hooaja keskpärase sõidu ja 10. kohaga.

Kuna koos selle jõuprooviga olid Põhja-Euroopa ja meie lähiriikides suuremad ratta-o võistlused otsa saanud ja maha oli peetud ka enamasti tänavusi World Ranking etappe (toimumata olid veel vaid Taani ja Prantsusmaa osavõistlused), siis meie koondislased nautisid pingevabamat hooaja lõppu, tehes kaasa mõned rattamaratonid, o-jooksu jõuproovid ning rogaini- ja seiklusspordivõistlused.

Puhta mägirattasõidu võistlustel löödi sel hooajal küll kaasa, kuid väga häid tulemsi ei tehtud ning Elioni rattamaratonide sarjas oma varasemaid kohti korrata või üle sõita ei suudetud. Tõnisel jäi selle suve rattamaratonidel oma võimetekohane tule-

mus välja sõitmata, kuna mitmel korral oli tal ebaõnne tehniliste probleemidega. Margus käis septembri lõpus ratturitega jõudu proovimas ka Tartu rattamaratoni raames peetud Euroopa meistrivõistlustel mägirattamaratonis, kuid vorm oli hooaja lõpuks sedavõrd kehv, et tulemus ei vääri isegi äramärkimist.

Lauri võistles mägirattavõistlustel Tõnisest ja Margusest palju vähem, kuid see-eest osales enam o-jooksu jõuproovidel, kus tema parimastulemuseks jäi Eesti meistrivõistlustel saavutatud 10. koht sprindis. MMi lühematel ja o-tehnilisematel distantsidel polnud ta sugugi kehvem, kui rattasõitu ja sporti palju enam panustanud Tõnis-Margus. Ainult pikemal ja füüsiliselt nõudlikumal MMtavarajal andis tema väiksem erialane treenitus rohkem tunda.

Esimene rattarogain “Bike Xdream” oli edukas

Üks põnev sügisene rattaorienteerumisele lähedane võistlus peeti Eestis siiski veel oktoobri keskel. Selleks oli esimest korda toimunud “Bike Xdream” ehk 4tunnise kontrollajaga rattarogain 3liikmelistele võistkondadele. Kui rattaorienteerumise võistlused Eestis veel massiliselt osalejaid ei kogu, siis tuntud kaubamärk “Xdream” tõi osalema ligi 300 inimest. Eks siin ole tegu sama fenomeniga, mida võib kohata ka tavarogainide puhul. Koos saavad osaleda nii tippvõistlejad kui ka täiesti algajad, kes läbivad kokkuvõttes lihtsalt erineva teepikkuse ja punktide arvu. Muide, rattarogainid on populaarsed ka sellistes riikides, kus rattaorienteerumine pole suurt harrastajate hulka leidnud. Näiteks on see nii Uus-Meremaal ja eriti Suurbritannias, kus ka kohalikud ratta-o koondislased võistlevad peamiselt selles formaadis. Kuuldavasti on rattarogaine korraldatud isegi Lõuna-Aafrika Vabariigis. Maailma ratta-o ühes juhtriigis Tšehhis kogub aga juba kümnekond aastat toimunud 2liikmelistele võistkondade 2päevane “Bike Adventure” nimeline rattarogain (laupäeval on kavas 6- ja pühapäeval 4tunnise ajaliimidega võistlus) tavapäraselt üle 1000 osaleja.

Muide, ka Eestis toimus paar sarnast üritust Arbo Rae eestvedamisel aastail 2003-2004 “Bike Adventure” nime all, ent siis pigem pilootprojektidena oluliselt väiksemale osalejaskonnale. Võib-olla ongi ratta-rogain üks viis kutsuda rattureid ka rattaorienteerumist ning selle kaudu ka tavaorienteerumist proovima? Igal juhul oli “Bike Xdreamil” kohal mitmeid ratturitaustaga persoone, kes orienteerumisega varem polnud suurt kokku puutunud, kuid nüüd vähemalt said asjast mingitki aimu.

“Bike Xdream`i” esikaheksasse jõudnud võistkondades olid peaaegu kõigil navigeerijateks rahvusvaheliste kogemustega rattaorienteerujad. Võitis paljudele üllatusena Alar Viitmaa juhitud võistkond “Säärane Mulk” ning meie järgnes peaaegu sama suure üllatusena Alari Kanneli ja Rain Londi meeskond “ISC-Salomon”. Võrreldes peafavoriitidega tegid nad targemad rajavalikud ega läinud püüdma maksimaalset punktisummat. Tunnustusena olgu öeldud, et kõigi nende meeste näol on siiski tegemist kogunud Eesti tasemel seiklussportlastega.

Marguse juhitud võistkond “Palmtek Racing Team” ei suutnud seekord oma füüsilist potentsiaali maksma panna, ehkki

keskmise kilomeetriaeg oli neil päeva kõige kiirem. Navigeerija ei osanud tõlgendada piisavalt hästi üldistatud 1:30 000 kaarti. Raja alguse hullumeelsete otselõigete ja Okraadise ilmaga üle kraavide ujumiste tõttu olid nad viiendas punktis sama valiku teinud võistkondadest juba üle 10 minuti maas. Väga hea sõit ülejäänud rajaosal andis lõpuks kolmanda koha. Lauri juhtimisel oli "ISC Adventure Team" üks favoriite, kes püüdis võtta kõik KPd, kuid nende üldtulemusele jättis jälje mitte kõige parem taktika, kus alguses mindi lihtsamale maastikuosale. Lõpuks ei andnud isegi kõige pikem läbitud teekond ning enim võetud punkte 5. kohast kõrgemat, sest 15minutilise hilinemise eest saadud trahv oli liiga suur.

Kuuendaks platseerus Portugali seiklusspordi MMiks valmistanud soomlaste "Team Multisport.fi" ülikogenud ja pikka aega üheks seiklusspordi maailma tunnustatuimaks kapteniks loetud Petri Forsmani juhtimisel. Seitsmendaks tuli segatiimide võitjana Läti rattaorienteerumiskoondise liidrite Toms Veitsi ja Ugis Voicescuksi vedamisel "Ethic Sport". Naisliikmeks oli neil tunnustatud mägirattur Ivanda Eiduka, kes sel aastal võitis näiteks naistest kokkuvõttes Elioni rattamaratonide sarja ning Euroopa meistrivõistluste maratonidistantsi pronksmedali. Kõige kehvemini läks aga Soome rattaorienteerumise koondislastest koosnenud võistkonnal "MTBO Young Guns Finland", kelle seas oli ka tänavuse israeli ratta-o MMi teatepronksi võitjaid. Rogainide ja üldse valikorienteerumisega mitte kokku puutunud põhjanaabrid tegid ebaõnnestunud rajavaliku ning seetõttu polnud neil erilist kasu ka väga tugevast sõiduvormist. Naiste klassi võitjate "Team MTBO Finland" ridadesse kuulusid aga lausa tähed, ratta-o Euroopa- ja maailmameistrid Marika Hara, Tarja Vesanto ja Susanna Laurila.

Igal juhul oli tegu väga põneva võistlusega ning allakirjutanu näeb antud formaadile kindlasti elujõudu järgnevatelgi aastatel!

Ülevaade 2010. aasta suurvõistlustest

Rattaorienteerumise koondislaste tähtsaim eesmärk on juuli keskpaigas peetavad maailmameistrivõistlused Portugali põhjaosas Montalegres. Mägisel maastikul toimuvad võistlused on ühtlasi ka juunioride MMvõistlused. Esmakordselt ellukutsutav ratta-o veteranide MM leiab aset juuni alguses Poolas koos MK teise ringi etappidega.

Suurimad muutused maailma ratta-o elus ongi seotud viimati 2003. aastal aset leidnud MKsarja taas ellukutsumisega. Seetõttu kaob aastatel 2004-2009 IOFi egiidi all toimunud ratta-o sarivõistlus "MTBO World Ranking Event Series".

MKsarja taastamise tõttu muutub ka Euroopa meistrivõistluste korraldus. Edaspidi toimub EM iga kahe aasta tagant. Järgmised EMvõistlused leiavad aset niisiis 2011. aastal. Kus, pole veel selge. Koos Venemaaga on korraldamise taotluse esitanud ka Eesti.

Järgmise aasta MK-programm:

- 23.-25. aprill - Veszprem, Ungari (sprint, lühirada, tavarada ühisstardist)**
- 4.-6. juuni - Gdansk, Poola (tavarada, lühirada, sega teade)**
- 11.-17. juul - Montalegre, Portugal (MM: sprint, lühirada, tavarada, teade)**
- 18.-20. sept. - Teolo, Itaalia (sprint, lühirada, teade)**

MKsarjast veel niipalju, et IOFi plaan on see muuta iga-aastaseks. Ka järgmised ratta-o MMvõistluste toimumiskohad on välja valitud – 2011. Itaalias ning 2012. Ungaris.

Sarnaselt nii maanteeratta- kui mägirattasõidule, kus juunioride ja U-23 vanuseklassi MM toimub koos täiskasvanutega, on ka rattaorienteerumises kavas siduda juunioride maailmameistrivõistlused täiskasvanute omaga.

World Ranking-sarja 2009 hooaja kokkuvõte

Kalendris oli kokku 31 osavõistlust 13 riigis. Esmakordselt võõrustas World Ranking etappe Ukraina, kelle osavõistlused toimusid riigi meistrivõistluste raames Mukatševos. WRE kokkuvõttes läks igaühel arvesse 8 parimat tulemust. Etappidel, kus osalemas oli vähemalt kolm jooksvas edetabelis TOP-10 hulka kuulunud sportlast, anti punkte 1,25 ning EM- ja MMvõistluste finaalides 1,5 suuruse koefitsiendiga. Kokku osales 586 sportlast, neist 407 meest ja 179 naist. WRE sarjas olid esindatud ühtekokku 29 riigi rattaorienteerujad, esmakordselt nende seas ka Hiina.

TULEMUSED

WRE-sarja 2009 lõplik edetabel:

Mehed		
1.Lasse Brun Pedersen	DEN	374
2.Erik Skovgaard Knudsen	DEN	350
3.Victor Kortšagin	RUS	349
4.Ruslan Gritsan	RUS	338
5.Jiří Hradil	CZE	305
6.Tobias Breitschädel	AUT	304
7.Beat Schaffner	SUI	298
8.Andreas Rief	AUT	295
9.Simon Seger	SUI	284
10.Beat Oklé	SUI	264
11.Tõnis Erm	EST	262
21.Margus Hallik	EST	201
70.Lauri Malsroos	EST	52
84.Alar Viitmaa	EST	42
Naised		
1.Michaela Gigon	AUT	405
2.Christine Schaffner	SUI	380
3.Hana Bajtosova	SVK	361
4.Ingrid Stengård	FIN	355
5.Marika Hara	FIN	345
6.Sonja Zinkl	AUT	336
35.Maret Vaher	EST	104
95.Tuuli Mäeots	EST	29

KOKU leht ilmub taas

Pärast 5aastast vaheaega ilmub KoKu Teataja 15 number. Toimetajateks Rene Post ja Raido Mitt. Avalikustamine toimus laupäeval Värskas klubi hooaja lõpetamisel. Edaspidi hakkab leht ilmuma vähemalt kord kvartalis.

Algul mängiti Värskas OK Pekoga saalihokit, 2:1 võitis Kobras.

Võrkpallis võitis 2:0 geimidega Peko. Käidi jooksmas nii kaardiga kui ka ilma. Seejärel oldi 2 tundi Värskas Veekeskuses.

Õhtu pidulik osa Seto muuseumi Tsäimajas, kus söödi putru suuliimiga, hammustati peale piirakut ning janu kustutati upinhaina teega. Peeti meeles tublimaid sportlasi, aktiivsemaid liikmeid ja toetajaid-koostööpartnereid. Kaheksale noorele jagati 2010 aasta stipendiume, kogusummas 20 000 krooni.

Lisaks õpiti karmoskamuusika saatel seto tantse ning teritati mõistust viktoriinis. Saima Värton ja Marje Tobreluts meenutasid pildis ja sõnas veteranide MMi Austraalias.

Nikolai Järveoja

Saalihoki meeskonnad.

Klubi stipendiumi said (vasakult): Raido Mitt, Taaniel Tooming, Priit Võsupärg, Rene Post, Triin Aedmäe, Madli-Johanna Maidla, Adele Puusalu ja Oliver Jõgeva.

ORIENTEERUMISKLUBI PÕLVA KOBRAS AMETLIK LEHT

Hind 10 krooni

Nr 15, november 2009

Kobras Kuulutaja

Seekord lehes:

Mida toimetajad üksteisest arvavad	2
Kolla ja Alari püüdlused linna volikokku	3
Rajameistri kool	4
Ahti Bleive Xdream ei karda	5
Sügisese treening-soovitused	6
Ülevaade klubis toimuvast	7
Silmaringi laiendav ristsõna	8

KoKu on tagasi!

Eelmine KoKu ilmus 2004. aasta detsembris. Vahepealne aeg on elatud infosulus ja teadmatuses, kuid röömustagem nüüd – see aeg on möödas! Uus KoKu on vana täieõiguslik järglane, ent ometi uus ja erinev.

Tegelikult ei ole järjepidevus katkenud, sest siis kui KoKu eelmine kord lõpetas, alustas KoKu Suurjooks, mis sel aastal toimus juba kaheksandat korda. Suurjooks kandis endas edasi neid mõtteid, mis leheveergudele enam ei mahtunud.

KoKu esimene number ilmus 2002. aasta augustis, vahetult pärast Koprakarikat. 14 numbrit ja 2 aastat hiljem sai leht otsa tegijate viitsimuse ja tüdimuse tõttu. Nüüd on aga tegijad uued ning tundub, et neil jätkub õhinat

ja tahtmist küll, et vähemalt sama palju numbreid juurde toota. „Tootmine“ ei ole just õige sõna, sest KoKu-t tuleb välja anda ainult siis, kui on millest kirjutada. Tühi jutt on paberi ja läbi selle orienteerujate kõige kallima vara, metsa, raiskamine. Eks me Kuljuse ja Assoriga hoiame poistel silma ikka veidi peal ja kui tühja vahtu hakkab tulema, siis peatame trükipressid.

Kuna tean, et see number peaks valmis saama enne klubi hooajalõpetamist Setomaal, siis kasutan võimalust ja õnnitlen kõiki klubikaaslasi järjekordse eduka hooaja puhul. Õnnitlen ka selle puhul, et klubi uudistel on nüüd jälle väljund, mida saab ka siis sirvida, kui elekter ära või internet katki on.

Mihkel Järveoja, Reykjavik

Lisaks palju muud põnevat:

- Probleemsed Eesti blogijad
- Siim Vanahans'u meenutusi KoKu esimesest numbrist (august 2002.a)
- Aasta pilt

Võist

Võistlusklass: M 60

Klubi: Otepää Spordiklubi

Sünnipäev: 6.08.1948

Elukoht: Lutsu küla, Otepää vald

Perekond: abikaasa Eike, tütar Juta
- Selyeri teeninduskeskkonna kvaliteedijuht.

Haridus: Tallinna 1. keskkool 1964,
Tallinna Polütehnikum 1968.

Töökoht: OÜ Lutsujärve, juhatuse liige

Voldemar Tasa

Milline on Sinu tavaline tööpäev?

Hommikul kell 7 üles ja tund aega on tõeliselt minu. Kui on "sisemine valmidus", teen kerge-kerge sörgi. Kuna elame veskijärve kaldal, siis igahommikune järve veetaseme vaatamine ja vastavalt sellele ka tegutsemine. Kohv ja uudised netist.

OÜ LUTSUJÄRVE (põhitegevusala on taluturism aga ka valvesignalisatsiooni projekteerimine, paigaldus ja hooldus, meelelahutus- ja spordiürituste korraldamine, traktoriteenus, metsaraie jne) on registreeritud 7. novembril 2003 ja oleme Eikega mõlemad omanikud, mõlemad juhatuse liikmed. Hommikusöogi ajal saab juhatuse koosolekuga tegelda.

Edasi vastavalt oludele: kui klient on majas, siis kütma ja kliendi soovidega tegelema. Kui on kuskil "signaobjekt", siis sinna tööle. Talvel Lutsu talu ja naabrite teetsad lumest puhtaks. Olles üle 60ne, ei võta päris vabatahtlikult töid väljaspool Otepää valda.

Kui on päevaku või mõne võistluse päev, paneb see oma pitseri kogu tegevusele.

Sina ja orienteerumine?

Esimest korda läksin teadlikult kaardiga metsa 1961. aasta mais. Tallinna 1. KK oli mingi

võistlus, millel osalesin. 8. klassi lõpuni jäi orienteerumisega tegelemine pioneeritöö raamesse. Nii koolis kui ka Tallinna Pioneeride Palees suudeti tol ajal tegelda ringide tööga ilma olulise ideoloogilise ajuloputusega. (Oli võimalus näha, et ringide ja õppelaagrite juhendajad vedasid näpuga järke eestiaegsetest skaudiraamatutest).

1964. aastal asusin õppima Tallinna Polütehnikumi ja seal oli võimalus orienteerumist harrastada hoopis teisel tasandil. Tehnikumi õppejõud Hugo Tartlan tahtis tegelda orienteerujatega ja ta esindas neid tehnikumi juhtkonna ees. Saatuse tahtel sattusid sel ajal tehnikumi õppima need, kes pärastpoole andsid arvestatava panuse nii Eesti kui Läti orienteerumisel. Paralleelgruppides Virve Poom (Vaher), Toivo Kotov, Volli Kukk. Järgmisel kursusel Johannes Tasa ja veel aasta hiljem Olavi Tomson. Kahjuks ei ole kõik nimed enam meeles – TPT osales Jüriööjooksul mõnel korral kolme võistkonnaga ja "Kes-keda" võistlusele pandi välja 10+10. Samast koolis on käinud Rein Unt ja Rein Rebane, kuid minu mäletamist mööda nad tol ajal orienteerumises tõsiselt kaasa ei löönud (aga ehk said nakkuse?).

Järgnes Riia Armees Spordiklubi (ASK) aeg.

1968. aasta novembrist teenisid seal aega Toivo Kotov, Volli Kukk, Paasma Koit ja mina. Lätlaste nimekamatest olid samal ajal Janis Leinja ja Ilmars Limbens. Järgmisel aastal lisandus Johannes Tasa. Peale minu on kõik need mehed vähemalt ühel korral võitnud üleliidulised võistlused (sisuliselt olnud sel päeval suure riigi parimad!).

See oli ka aeg, millal algas nn. kaardi-revolutsioon. Alustasid Arvo Kivikas ja Olavi Kärner Eestis ja hulga tegijaid üle Nõukogude Liidu. Püüdsime Lätis 1970. aastal ka oma panuse anda. Selle aasta Lätimaa parimate kaartide-radade kolm esimest kohta olid eestlaste päralt.

1970. aastal oli ka üks konflikt: spordipataljonis teenivatele eestlastele ei tahetud Lätis anda liidu koondise kandidaadi kohta – olete eestlased ja saate kohad eestlaste arvestuses. Eestis aga öeldi – teenite Lätis ja saate kohad nende arvestuses! Asi läks Moskvasse ja lahendati nii, et kõik tol hetkel Riia ASKs olnud eestlased said ühe katsevõistluse eel N.Liidu koondise kandidaatideks. (Kui pärastpoole minult küsiti, et mis on sinu ja venna vahe, siis sai vastatud, et väga väike – mina olin ühel võistlusel liidu koondisse kandideerimas, aga Juku oli seal 12 aastat.) Kroonukaaslastest valis Volli Kukk sundaja lõppedes elukohaks hoopiski Läti.

Saades 1970. aasta detsembris koju, ootas mind ees postkaart Tõnu Raidilt, mis määras järgnevate aastate tegevuse. Seal oli: „Tere. Volli, võta Kase Heinsiga sidet tulevase töö-

välja

koha asjus. Tõnu.“ Üleliiduline Turismi- ja Ekskursiooninõukogu andis oma Eesti allasutusele orienteerumispordi instruktori koha. Sisuliselt oli see orienteerujate ja matkajate tegevjuhi koht. (Samalaadne amet kui Paul Poopuul praegu, kuid hoopis väiksemate volitustega).

Orienteerumiselu sai ahmitud täiel rinnal. Treenitud-võisteldud, kaarte joonistatud ja ka treeneritööga alustatud. 1973. aastal oli Eesti kord korraldada üleliidulised võistlused ning seetõttu trükiti nn. uue laine värvikaardid. Esimene kaart oli Jaan Miljani Põlva Jüriöö kaart, teine minu Loosi ja edasi järjekorda enam ei mäleta (selles mõttes on EOLi kaardiserveris 1973. aasta pisut teisiti). Lõin jõudumööda kaasa päevakute süsteemi loomisel.

1974. aastal läksin tööle Balti Laevaremonditehasesse ja ühtlasi hakkasin Dünamos rohkem tegelema orienteerumisega ja treeningtööga. Õpilastel läks hästi. Ilmselt sain seal ettekujutuse orienteerumisklubi sisest elust. Erinevus praegusest on ainult selles, et rahamuresid siis ei olnud.

1979. aastal küpses kodus otsus – tuleb Tallinnast jalga lasta. Järgmised kümme aastat olin Madsa spordibaasi juhataja, hiljem Kääriku spordibaasi juhataja. Orienteerumisele selles elus enam nii suurt kohta ei olnud. Võistlemas sai siis käidud väga episoodiliselt. 1999. aastal olin suusaorienteerumise MKetapi üks radade sissesõitja. Oli tuisk ja sõitsime Urmas Kannumäega praktiliselt 48 tundi järjest. Tänutäheks sain kopsupõletiku.

2003. aastal alustasime Otepää orienteerumiskolmapäevakutega ja kuidagi kujunes nii, et planeerisin rajad, panin KPd metsa, võtsin ajad ja tekitasin tulemused. 2004. a. hakkasin OCADi abil kaarte vormistama. Hoiame

keskmist Lõuna-Eesti taset. KPde rõngad koos tunnusnumbritega, legendid ning läbimisrajad on kaardil. 2005. aastal soetasime Slsüsteemi. Naabrimees Toomas Uiho on olnud KPvarustuse metsast äratooja ja lubas tutvuse üles öelda, kui võtan selle töö peale kellegi teise.

Kuidas vaatavad Su harrastusele Sinu sugulased ja sõbrad?

Sugulased on leppinud paratamatusega (selleks on ka aega olnud!). Sõbrad on suuremas osas orienteerujaverd inimesed või sellest arusaajad militaristid.

Sinu suurim elamus seoses orienteerumisega ja senine tippsaavutus?

Ilmselt mitte päris-orienteerumisega vaid nn. sidusala ehk seiklusega ja hoopiski korralduse mailt. 2001. aasta talvel tuli naabripoiss Sten-Eerik Uiho jutuga: “Tahame teha seiklusvõistlust TOONUS CUP. Sa oled ainukene tuttav, kes midagi rohkemat kaartidest ja radadest teab.” Tulemuseks oli kaks seiklusvõistlust 2001. aastal ja kolm võistlust LAPIN KULTA CUP 2002. Sain olla osaline seikluse nimelise vaimu väljahõõrumisel pudelist. Ja tundub, et sellel vaimul läheb hästi!

Kas Sinu suveplaanidesse kuulub ka mingi kindel orienteerumisüritus, millest alati osa võtad?

Kuni 2008. aastani oli selleks ILVESTEADE. Märtsis 2008 saadud vasaku jala mõlema sääreluu murd pani jooksmisele oma valusa piiseri, kuid mine edaspidi tea? Aga ilmselt on iga-aastaseks “kohustuslikuks” ERNA RETK.

Kas ja milliseid harrastusi on Sul veel lisaks orienteerumisele?

1982. aastast sattusin Tartu maratoni korralduse juurde. Sellel ajal kui Tartu maraton oli suurim osavõtja arvuga maraton maailmas, olin

stardi pealiku asetäitja. 1997. aastal viidi start Otepäale. Mulle öeldi, et sina jääd Matule. Sellest ajast olen nii talvel päris maratonil kui ka sügisel rattamaratonil oma rahvaga Matul. Lisaks veel rattaralli Sihva või üle aasta Pangodi TP. Kunagistest teeninduslaua taga olnud tudengitest on saanud doktorandid, ent maratonile tulevad nad ikka appi. Selle oma rahva hulka kuuluvad lisaks Pühajärve kooli õpilased ja Valga Kaitseliidu rahvas.

Korraldame ELIONi CUP Otepää rattamaratoni kõikide TPe teeninduse, rogaini 2008. aasta MMil Karulas korraldasime kõikide joogipunktide varustamise.

Kui 1990. aastal taasloodi Eesti Kaitseliit, olin-Järvakandis. 1990. ja 1991. aastal lugesin allohviteride kursustel topograafiat ja orienteerumist maastikul. Sai osa võetud malevatevahelistest võistlustest (orienteerumiselementidega) ja 1998. aastal sain 50selt KL ohviteride orienteerumisvõitlusel kolmanda koha.

Mõni aasta peale ERNA retke algust liitusin ERNA Seltsiga. Olen kaasa löönud alguses vastutegevuses, siis rajateenistuses ja viimastel aastatel ERNA-päästes.

Mis on praegu Eesti orienteerumiselu olulisim probleem?

Sõandan arvata, et noortega tegelejate vähesus. Elujõulise organismi tunnuseks on järeltulijad!

Parafraseerides John Kennedyt, ei peaks Eesti orienteeruja virisema ja küsima mida saab orienteerumine temale pakkuda, vaid – mida ta saab ala hüvanguks teha.

Kas Orienteeruja on oma eksistentsi õigustav ajakiri?

Igal juhul! Võib-olla on ehk jahimeestel sama ilus ja sisukas ajakiri.

Millised lood loed ajakirjas esimesena läbi?

Loen järjest. Pärast uurin hoolega ajakirjas trükitud kaarte ja üritan mõnikord radu ringi teha!

Kas orienteerumine peaks saama olümpialaks? Kui jah, siis kas talve- ja/või suveolümpia alaks?

Pigem ei! Orienteerumine on parim ala osavõtjale! Pealtvaataja ei näe kahjuks tegelikku võistlust ja suurem osa neist ei tea ka alast midagi. Riikide arv ja üldine kandepind on ka muude laias maailmas harrastatavate aladega võrreldes olematu.

Vasakult: Johannes Tasa, treener Tõnu Raid ja Voldemar Tasa.

Võhandu maraton – UUS TÄHT

vastupidavusalade võistluste seas

Astast 2006 kümnekordistunud osavõtjaskonnaga Võhandu maraton on imselts praegu Eestis kõige kiiremini kasvava populaarsusega vastupidavusala võistlus.

Maratoni idee pärineb mitmekülgsest Võru spordimehelt Hillar Irveselt, kes lapsepõlves isa ja vennaga tihtipeale Võhandul käinud. Seal jäänud eriti eredalt meelde 3päevane matk Tamulalt Peipsi järveni ööbimistega telgis.

Distsantsi pikkus mööda jõe möödetuna küündis ilusa 100 kilomeetrit ja 2005. aastal tekkis Hillaril küsimus, kas see oleks ühe päevaga kanuuga läbitav. Proovisõidu paariliseks oli nõus tulema tuttav orienteeruja Sixten Sild ja ühel 2005. aasta aprilli varahommikul lükkasid kaks optimisti kanuu Tamula järvel liikuma. Eesmärgiks oli jõuda Lämmijärve ja sealt mööda järve 3 km edasi Rápina randa. Esimese kümme tunni kogunenud väsimus hakkas õhtupoole, kui kehad harjumata liigutustega ära harjusid, järele andma. Retke lõpuosa Lämmijärvel möödus kuupaistel ja eufoorilises meeleolus – rõõm saavutatu üle oli nii suur, et jõudu tundus olevat veel teisekski samasuguseks pingutuseks. Veeseis oli sel aastal madal ja aega kulus 14 tundi ja 53 minutit.

Saadud meeldiv emotsioon kutsus esile soovi pakkuda sama tunnet teistele pikkade pingutuste armastajatele. Nii oligi maratoni idee sündinud.

Edasise kohta räägib selget keelt statistika:

- I Võhandu Maraton 22. aprillil 2006. a – lõpetas 18 paati 23 startinust.
- II Võhandu Maraton 21. aprillil 2007. a – lõpetas 31 paati 39 startinust.
- III Võhandu Maraton 19. aprillil 2008. a – lõpetas 114 paati 120 startinust.
- IV Võhandu Maraton 18. aprillil 2009. a – lõpetas 169 paati 225 startinust.

Nelja aasta jooksul on maratoni läbinud ühtekokku 448 inimest, neist kuus inimest kõigil neljal korral.

Esimene maraton oli ainus, kus kõik paadid lõpetasid Lämmijärvel. Viimane paat jõudis finišisse siis, kui päike pühapäeval juba tõusis, kell oli siis 5.31 hommikul. Sõiduajaks sai paatkond 22:11.38, mehed olid terve öö pimedas ringi aerutanud...

Teisel maratonil jõudsid järvel finišeeruda ainult kolm esimest meresüsta. Edasi keeras ilm väga tuuliseks ja kõrgete lainetega järvele oli ohtlik minna. Korraldajad otsustasid kiirelt finiši Võõpsu paadisadamasse üle tuua. Siiski lubati meresüstadel proovida soovi korral sõita järvele. Paar kogunud ühest paati seda proovisidki, kuid keerasid järvelt siiski tagasi Võõpsu. Nii jäigi finiši ohutuse mõttes Võõpsu paadisadamasse.

Põhilisteks sõiduvahenditeks on maratonil süstad ja kanuud, kuid nüüdseks on distants läbitud ka järgmiste ujuvahenditega: 2kohase kummipaadiga (aeg 17:56.02), 10kohase kummipaadiga (17:49.53), slaalomisüstaga (12:40.57), aerupaadiga (12:34.41).

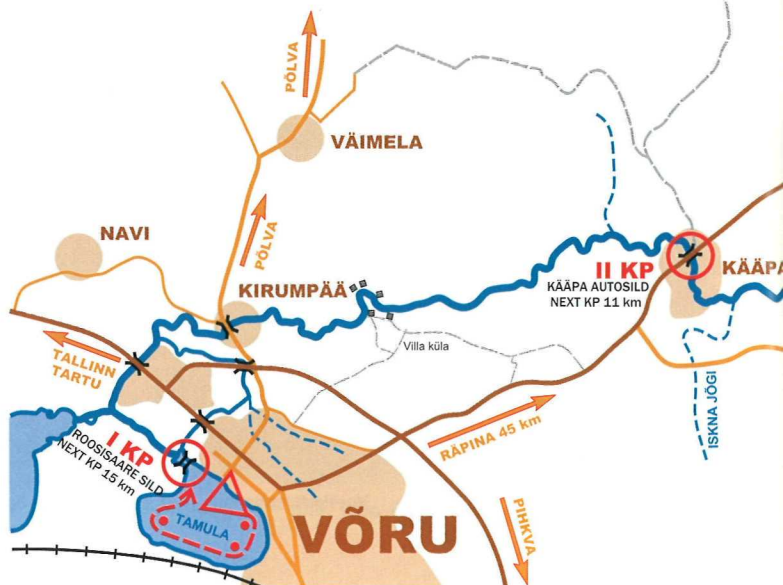
Kõige kiiremini on maratoni läbinud lätlaste duo Laidiņš/Veveris kahesel süstal ajaga 8:28.07. Kõige kauem on raja läbimiseks kulutatud eelpoolmainitud 22:11.38.

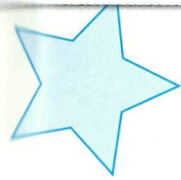
17. aprillil 2010 kutsuvad spordiklubi Ekstreempark ja OK Võru kõiki 5. VÕHANDU MARATONILE.

Täpsem info maratoni koduleheküljel www.vohandumaraton.ee, sealt leiab ka infot jõe kohta, pilte, videoid ja osalejate muljeid varasematest kordadest. Osalenutest on olnud tublisid tegijaid aerutajate, orienteerujate, suusatajate, laskesuusatajate, võrkpallurite, matkajate ja teistegi spordialade harrastajate seast.

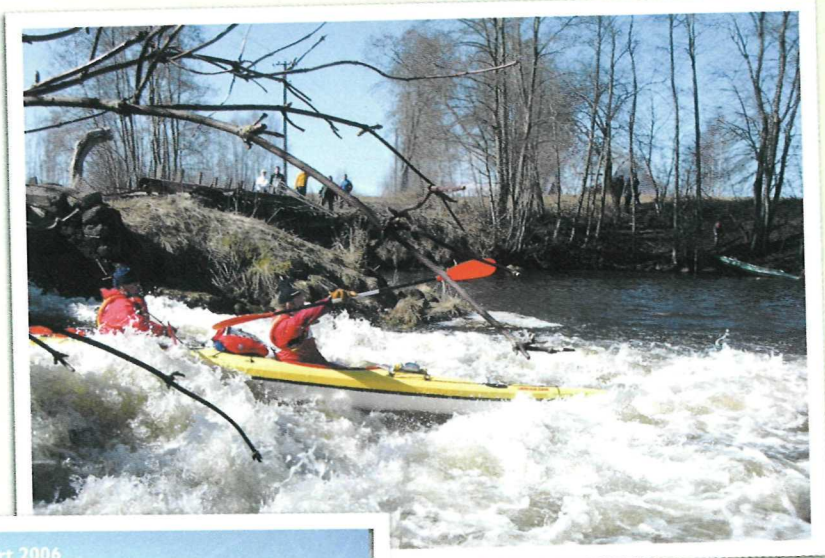
Orienteerujad jooksevad samal öhtul küll Jüriööjooksu, kuid kuna need kaks võistlust ajaliselts väga ei kattu, siis paneb OK Võru omalt poolt 2010. aastal välja eriauhinna kõigile, kes läbivad distantsi nii Võhandu maratonil kui ka samal öhtul Tõrvas toimival Jüriööjooksul!

SK Ekstreempark
OK Võru

Slaalomil

VÕHANDU

17. aprill 2010

100 km ilusat jõge
10-20 tundi puhast naudingut

Osalejate vahel läheb loosi
süstakomplekt väärtuses 1000€

www.vohandumaraton.ee

MARATON

Tahe Marine

EKSTREEMPARK
ELU ON SEIKLUS!
www.ekstreempark.ee

VÖRUMAA

SPORDILIIT

AVL eXpress
www.avlexpress.ee

Taas KOOSJOOKSUST ja JÄLITAMISEST

Veebilehel World of O (www.worldofdo.com) avaldatud materjalide põhjal Sixten Sild

Paljudel võistlustel kuni maailmameistrivõistlusteni välja on tulemused olnud tugevasti mõjutatud jooksjatest, kes ei ole jooksnud täiesti üksi ja teistest sõltumatult. Koostöö ja mõningal määral ka jälitamine on orienteerumisspordi üks märkimisväärseid probleeme ja on seda olnud pikka aega. Läbi aegade on katsetatud erinevaid meetodeid lahutamaks võistlejaid rajal, et vältida või vähendada jälitamist ja koostööd.

Norra Orienteerumislüüdi tehnilise komitee töögrupp koosseisus Bernt O. Myrvold, Jan Kocbach ja Henning Spjelkavik on koostanud sel teemal põhjaliku raporti. Oma töös kasutasid nad intensiivselt rahvusvahelise referentsgrupi kaasabi. Raporti koostamist toetas Rahvusvaheline Orienteerumissföderatsioon.

Raporti koostamise peaeesmärk oli leida hajutusmeetodeid maailmaklassi orienteerujatele ja eelkõige selleks, et vältida tipporienteerujate koosjooksmist mitmel järjestikkusel etapil, mille tulemusena üks (või mõlemad) saavad ebaausa eelise ülejäänud võistlejate ees.

Pikk ja põhjalik raport sisaldab palju huvitavat ja mõtlemapanevat materjali. Raport on täies mahus allalaaditav internetiaadressil www.worldofdo.com (artikkel "Extensive Report: Separating runners in Orienteering", postitatud 21.12.2009).

Avaldame siinkohal mõned väljavõtted raportist.

Stardiintervallid

Viimasest kümnest orienteerumisjooksu MM-ist seitsmel on olnud võimalik võita medal, startides 2 minutit enne hilisemat võitjat ja jälitades teda finišini. Stardiintervalli suurendamisel 3 minutini vähendaks juhtude arvu neljani. Kui kasutada 2minutilise intervalliga võistlusel hajutusmeetodit, mis lihtsalt jagab startijad kahe variandi vahel, siis ei ole teineteisest 4minutilise vahega startinute vahel üldse mingit hajutust. Selle markantne näide on 2009. aasta MMi meeste tavarada, kus kulla ja pronksi võitnud mehed olid koos enne "liblikat", läbi kogu "libli-

ka" ja pärast "liblikat".

Stardiintervalli suurendamine on see- ga ilmselgelt efektiivne vahend jooksjate grupeerumise vältimiseks ning seepärast ei tohiks seda meetodit kõrvale jätta selle mõju sügavuti kaalumata. Üheks võimalikuks rakendusviisiks on teistel spordialadel kasutatav variant, kus tugevamate gruppis startijate vahel on suurem stardiintervall kui "nõrgemate" vahel. See ei pruugi olla TV vaatepunktist sugugi halb variant, kui ülekanne on sobivalt planeeritud (näiteks võib võistluse esimese osa salvestada ja näidata otseülekandena ainult otsustavat lõppfaasi).

Üks järeldus, millele raportis tulla- se, on see, et kvalifikatsioonivõistlused ei tohiks ideaalvariandis olla tehniliselt finaaliveistlusest märkimisväärselt lihtsamad. Analüüs näitab, et stardijärjekord finaalis mõjutab jooksjate gruppide moodustumist. Finaaliga võrreldes tehniliselt lihtsam rada kvalifikatsioonis võib viia selleni, et "nõrgemad" orienteerujad saavad hea jooksuga kvalifikatsioonis soodsa stardipositsiooni finaalis. See ei ole üldjuhul hea olukord ja just sel põhjusel ei tohiks kvalifikatsioonivõistluse rajad olla finaalist oluliselt lihtsamad.

Hajutusmeetoditest

Eelnevatel maailmameistrivõistlustel on mitmel korral esinenud "liblikate" ebaõnnestunud kasutamist. Viimaste aastatel kasutatud tänapäevasteks hajutusmeetoditeks on olnud eelpoolmainitud "liblikad" ja Fii-hajutus (nimi tuleb kreeka tähest fii (Φ), mida see hajutus oma kujult meenutab). Lisaks sellele on rajameistrid keskendunud raja karakteristikute optimeerimisele. Muud hajutusmeetodid

ei tundu tänase päeva seisuga olevat valmis MMi tavarajal "liblikaid" ja Fii-hajutust asendama. Seepärast käsitleme siinkohal nende kahe hajutusmeetodi rakendamise optimaalsel viisil, mitte nende alternative.

Nagu eelpool mainitud, on viimastel MM-võistlustel esinenud "liblikate" ebaõnnestunud kasutamist. Selle põhjusteks on olnud:

Teravnurkadega "liblikad" on võimaldanud jooksjatel kaasvõistlejaid kergemini näha, misjärel on nad kiirendanud – see on vähendanud hajutuse efektiivsust. Mõned "liblikad" on isegi võimaldanud võistlejatel "liblika" keskpunktile lähenedes näha teisi "liblikast" lahkumas. Fii-hajutusel on teravate nurkadega vähem probleeme kui "liblikal".

„Liblikad“ on olnud liiga lühikesed. Lühikesed "liblikad" ei lahuta gruppe – nad tekitavad ainult raskusi raja planeerimisel, mis võib omakorda põhjustada suurema arvu gruppide tekkimise väiksema arvu pikkade etappide tõttu, kusjuures samal ajal ei anna "liblikas" mingit efekti.

"Liblikaid"/Fii-hajutust ei ole mitte alati kasutatud kõige tehnilisemas maastikuosas. Koosjooksvate gruppide nõrgemad jooksjad kalduvad liblikas tempot tõstma, et suuta tugevamate jooksjatega pärast "liblikat" taas kokku saada. Kui "liblikas" asub maastiku tehniliselt kõige keerulisemas osas, siis toob see neile kaasa suurenenud veariski ja tõstab sellega hajutusmeetodi efektiivsust. Ka piiratud nähtavus "liblika" piirkonnas on hajutusmeetodi jaoks oluline eelis.

Mõnel juhul on "liblikale"/Fii-hajutusele järgnenud lühikesed etapid hea nähtavusega metsas. Lühikeste etappide kasutamine "liblika" järel tõstab tõenäosust, et sama grupi jooksjad uuesti kokku saavad. Ideaaljuhul peab pärast "liblikat"/Fii-hajutust kasutama pikka etappi ja kui võimalik, siis peaks maastik selle algusosas olema piiratud nähtavusega.

Mõnel juhul on rada alanud lühikeste tehniliste etappidega, mis suurendab gruppide tekke tõenäosust ning alles seejärel on tulnud pikad etapid. Pikad teevalikuetapid ei sobi juba moodustunud gruppide lahutamiseks, vaid on

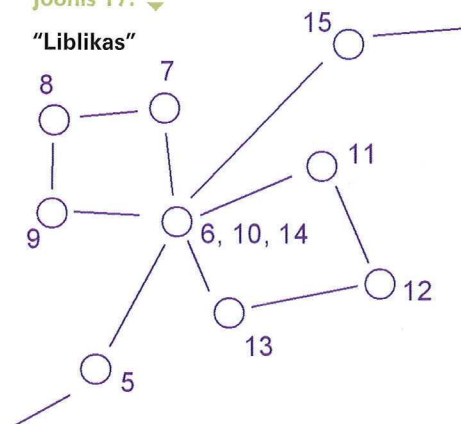
pigem vahendiks gruppide tekke vältimisel. Rada peaks algama pikkade etappidega, et vältida gruppide teket juba raja algusosas.

Tavarajaks valitud maastik ei ole mitte alati olnud optimaalne gruppide tekke vältimiseks. Optimaalse hajutuse tagamiseks peavad pikad etapid pakkuma mitut erinevat teevalikuvarianti. See sõltub aga tihti peale maastikust. Neid asjaolusid tuleb arvestada MMi ja MKetappide tavarajamaastiku valikul.

Tulevastel tiitlivõistlustel tuleb keskenduda eelpoolkirjeldatud "vigade" vältimisele, arendades samal ajal edasi kaasageid hajutusmeetodeid.

Hajutusmeetodite põhimõtteskeemid:

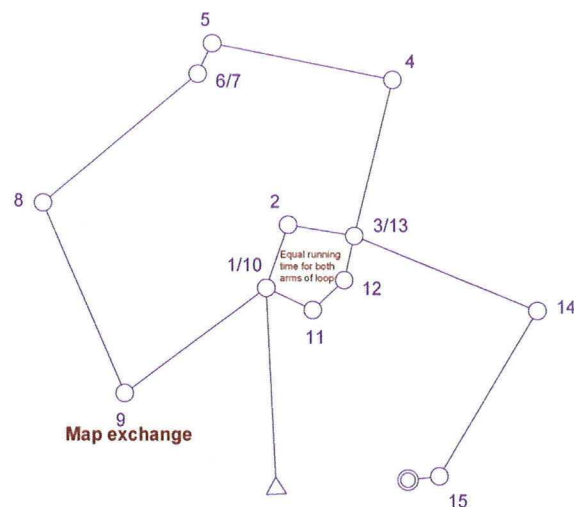
Joonis 17: ▾

Joonis 18: ▲

Fii-hajutuse kaks erinevat varianti. Vasakul normaalne fii-hajutus. Paremal selle erivariant, nn. Ultuna-meetod. Kaardivahetus võib asuda ükskõik millises KPs 3. ja 9. KP vahel, kuid parimaks variandiks on KP 9, et jätta üllatusmoment võimalikult hiliseks.

Üks kõnealuse raporti lisadest analüüsib erinevaid väljapakutud hajutusmeetodeid järgmiste hindamiskriteeriumide valguses:

meetod peab sundima võistlejat iseseisvalt orienteeruma;

meetod peab olema sportlikult õiglane;

võistlus peab olema hästijälgitav nii võistluskeskuses asuvatele pealtvaatajatele kui ka TV-ülekanandes;

erinevate distsipliinide (sprint, lühirada, tavarada) radade iseloom peab säilima; see peab olema korraldajatele lihtne läbi viia.

Analüüsiti järgmisi väljapakutud hajutusmeetodeid:

A – Rajaplaneerimisest tulenevad hajutusmeetodid

- "Liblikad", Fii-hajutus jms.
- Hajutusega ringid, osalise hajutusega ringid jms.
- Ebavõrdne rajapikkus, mida ei korrigeerita (micro-O, macro-O, punktikogumine jms. Vähemvõimekas võistleja on sunnitud läbima pikema raja).

B – Järeljooksu-vastased reeglid

- Kinnipüütud võistleja on sunnitud katkestama.
- Range järeljooksu-vastane reegel – võistleja, kes on 2-3 KPs järjest olnud 10-15-20 sekundit kaasvõistleja järel, peab andma sellele 20 sekundise edumaa.
- Uue stardiga järeljooksuvastane reegel (kaasvõistleja järel mitu KPd läbinud võistleja "stardib" mingist KPst teistkordse märkimisega uuesti, olles andnud eesjooksjale teatud edumaa).
- Kehtivate reeglite range järgimine.
- "Kollane kaart" rajal hoiatusena.
- Kohustuslik erinev teevalik.

C – Muud meetodid

- Start "kuuma grupina" edetabeli järgi.
- Ühisstart (s.t. koosjooks on vältimatu ja lubatud).
- Vähem finaliste ja pikem stardiintervall.
- "Korrigeeritud" tulemused (tulemusi korrigeeritakse algoritmide abil, mis arvestavad koosjooksu mõju tulemusele).
- "Häbipost" – regulaarselt koosjooksu harrastavad võistlejad omandavad halva reputatsiooni.

VaakumAEG

Jälle saavad orienteerumiskaartide koostajad oma eelmise hooaja töö ilusasti pakkidesse panna, põhupallinõoriga kokku siduda ja vanapaberi kogumispunkti viia. Algamas on kuuske metsast äraviimise hullus ja kõik suvel rohelise värviga kaardile kantu läheb vääramatu jõuga ajaloo ilu rubriiki.

Räägiks pisut ellujäämisstenaariumitest vaakumperioodil. See algab viimase ikksriimi (või rogaini) järgse alamotivatsiooni ja kestab kevadeni, mil Madis Oras esimesed amsterdami särkidega piiksuvaiaid Tartumaa metsadesse tuulduma viib. Osalt öeldes pole endalgi viimasel ajal metsa asja olnud ja vaid kujutlusvõi-

met kasutades võib nuputada, mis seal toimuda võiks ja kas metsaloomad juba inglite järele ka igatsevad. Põhjuseid laisk olemiseks on inimestel kindlasti sama palju või rohkemgi kui tuuliku pildiga pudelisse piilumiseks. Tegelikult löid sel sügisel inglite rutiini sassi rogain (toimus häbemataselt tööajal), minu hõbekõri faintuuning, heleni laoinventuur ja seetõttu ka inglite Setuländi lumelaagri edasilükkamine teadmatusse kaugusesse.

Nüüd on aga endalegi üllatuslikult piinama hakanud looduse ürgne kutse. Mida siis soovitada minusugustele laiskvorstidele, kellel 300 meetrit Haanja suusarajal südamelöögid Polariga mõtmatutesse kõrgustesse tõstab, aga kes sooviks ikkagi enne kevadet mõned mahlakased ära kaardistada?

Mõtlesin mis ma mõtlesin, aga mõtlesin. Enne metsa minekut peaks ikka hoolikalt kõik prood ja kontrad läbi kaaluma, sest julge hundi rind on haavleid täis ja üks need nahaaugud on visad rannahooajaks paranema. Ja see talvise metsas piibelehtede jahtimine on juba kirjandusklassikas tõestatud ebamassiüritus. Kuna vajadus osoonijärele kaalub mõnigi kord üles tolmustest radikatest huugava turvalisusetunde, võiks esialgu alustada väiksemat sorti ringkäiku kodulähedases pargis. Soovitav on kasutada turismiinfo punktist saadud kodulinna kaarti. Nii saab lõpetada ametlikult o-ignorantne periood ja endaga rahul olla. Kompass ja siipulk jätke esialgu koju, sest kohe pole mõtet hardkorekäiku sisse panna. Teed tiiru ära, vaatad, et põõsaalused on parmudest

pungil ja ongi motivatsioon järgmise harjutuskoha otsimiseks, kus sedasorti metselajad võiks vähem olla.

Järgmiseks võib juba sõita maale vanaema juurde ja seal lapsepõlve koeruste tegemise rajad läbi hulkuda ning lõpetada õhtu sellega, et ei vaidle vanaemale vastu, kui ta sind surnuks sööta üritab. See on kõik ikkagi progressi nimel. Ainukeseks ohuks on see, et puud ja põõsad on vahepeal suuremaks kasvanud ja sinu lemmikrajale on kerkinud eravalduse silt.

Kui tutvusringkonnas leidub mõni kogunud rajaleidja, võib ka temaga jalutama minna, aga siis varitseb see oht, et keegi ei võta su nõrkolemise hoiatust tõsiselt. Sa avastad end lõpuks üksi keset tundmatut metsa („viz nõu dairekõn hõum, laik kompliit annõun, dzast laik a rolling stõun“), samas kui kõik su sõbrad on oma musklite pingutamises mõnuledes putku pannud.

Ja siis tulevad jõulud peale ja edasi saab uusaasta tubliks hakkamise lubadusi jagades end taas mõneks nädalaks või kuuks (vastavalt hapnikuvajadusele) lödvaks lasta. Mina pole süüdi, et talvel mustika neljapäevakuid ja kukeseene teisipäevakuid ei ole. Merikese eestveetavad tervisesammud jälitamised on Emajõe soode elanikele siiski Põhja-Läti niššitoode.

Kui teil on mingi parem ja testitum plaan, siis andke teada.

Ingel Epp,
kes hakkab edaspidigi orienteerujaid
tavaeluga kursis hoidma.

Orienteerujate tulemused maratonijooksus

Rootsi ajakirja Skogssport 9. numbris (9/2009) on väike teade, et Rootsi orienteerumijooksu koondise liige Peter Öberg oli üks 40 tuhandest New Yorki maratoni osalejast. Kuigi tema eesmärk oli läbida distants „turistina“, hoides keskmist kiirust 4 min/km (lõpuaeg 2:48), sai ta aja 2:39.21. Samas mainitakse, et Öbergi aeg oli omakorda napilt parem endise tipporienteeruja Annichen Kringstadi 1984. a. Stockholmil maratoniil joostud ajast 2:40.30, kus o-koondise liige üritas täita OMI normi. Mainitakse ka, et 1993. aastal võitis Rootsi meistrivõistlused maratonijooksus o-legend Jürgen Mårtensson ajaga 2:19.01.

Häid maratoniaegu on läbi aegade jooksnud teisedki tipporienteerujaid – meestest näiteks ukrainlane Sergei Rozum (2:12.00), norralane Jan Fjærestad (2:13.31), ungarlased Zoltan Lantos (2:14.15) ja Zoltan Kiss (2:15.32). Naistest tegi 2007. aastal 21aastasena oma maratoniidebüüdi austraallannast sprindi maailmameister Hanny Allston ajaga 2:46.32.

Kõigi aegade edukaim orienteeruja, šveitslanna Simone Niggli on läbinud kuulsa Jungfrau mägimaratoni 2006. aastal ajaga 3:33.59, kuid siin kohal tuleb arvestada, et sellel rajal on tõusu tervelt 1,829 m! Simone kaasmaalane ja 1995. aasta lühiraja maailmameister Marie-Luce Romanens on aga Jungfrau maratoni rajarekordi omanik naiste seas ajaga 3:21.03. Tema isiklik rekord tavalises maratonis on 2:35.54.

1972. aasta orienteerumise maailmameister, ungarlanna Sarolta Monspart oli samal aastal esimene eurooplanna, kes alistas maratonijooksus 3 tunni piiri (2:59.53)! 1976. aastal parandas ta oma aega, saavutades 2:48.22 ning jäi selle tulemusega aasta maailma edetabelis 7. kohale. Tugev maratonijooksja oli teinegi ungarlanna, kahekordne tavaraja maailmameister (1991 ja 1995) Katalin Olah, kuid tema rekordid ei õnnestunud internetiavarustest leida.

Eesti orienteerujate paremad tulemused on kirjas Tiit Tali koostatud kokkuvõttes:

Aeg, nimi, sünniaeg, kollektiiv, maratoni toimumiskoht ja kuupäev

2:26.58 Kalle Remm 09.04.1954 TRÜ Väandra 07.09.1985
2:27.07 Jaan Miljan 10.12.1947 Tartu Dünamo Kohtla-Järve 09.05.1976
2:30.36 Sixten Sild 19.06.1964 TÜ Otepää 07.04.1991
2:30.47 Tiit Tali 04.10.1960 Tartu Kalev Otepää 30.03.1986
2:31.49 Urmas Kannumäe 11.06.1960 Võru Kalev Otepää 07.04.1985
2:45.31 Marek Nömm 27.01.1979 276 Berliin 25.09.2005
2:35.54 Külli Kaljus 22.01.1973 TÜ SK Hamburg 22.04.2001
2:36.32 Viktor Artemjev 06.05.1959 Tallinna Dünamo Väandra 06.09.1986
2:36.34 Armo Hiie 14.02.1968 JK Hiiumaa Rakvere 24.09.1994
2:46.35 Jürgen Einpaul 1983 Berliin 25.09.2005
2:54.22 Silver Eensaar 29.07.1978 Tallinn 27.09.2009
2:56.50 Erik Aibast 05.12.1973 Amsterdam 15.10.2006
3:00.46 Peeter Pihl 1984 Berliin 25.09.2005
3:14.01 Meelis Atonen 05.12.1966 StaminaSK Berliin 25.09.05
3:19.02 Riju Johanson 15.05.1964 Rakvere Jõud Tartu 09.05.1985
3:20.23 Taivo Daub 1969 Frankfurt 30.10.2005
3:22.09 Kirti Rebane 11.12.1973 Lanzarote 2002

Need, kelle parim aeg on joostud Otepää maratoniil, olid tegelikkuses võimekamad kui aeg näitab, kuna see maraton joosti tol ajal vastu mäge. Olgu ka lisatud, et Külli ei jooksnud oma maratoni tippaega „puhta“ orienteerujana, vaid treenis siis juba Harry Lembergi nõuannete järgi pikamaajooksuks. Tõsi küll – veel sama, 2001. aasta augustis osales ta ka oma viimasel orienteerumise MMil Tampere. Maratoonar Margus Pirksaare, kes ka vahel orienteerumas on käinud, parim tulemus on 2.18.29, Eesti rekord 2:08.53 Pavel Loskutovi nimel (02.12.1969 Pariis 07.04.2002).

Maret Vaher

Eesti MV suusaorienteerumises

Sprint ja tavarada

30.-31. jaanuar Tartumaa, Vooremäe/ Haaslava vald

PROGRAMM:

30.01.2010.a. Sprint Start kell 12.00 Stardiintervall 1 minut
31.01.2010.a. Tavarada Start kell 11.00 Stardiintervall 2 minutit

TÄHISTUS VÖISTLUSKESKUSESSE:

Tähistus võistluskeskusesse Roiult.

Võistluskeskus Sillaotsa koolis avatud:

30.01.2010.a. kella 10.00st
31.01.2010.a. kella 9.00st

MAASTIK JA KAART

Tugevalt ja keskmiselt liigestatud, väga tiheda teede- ja radadevõrguga. Eelmine kaart seisuga suvi 2005 nr 2005015.

Suusaorienteerumiskaart:

Sprint 1:7500 h=5m

Tavarada 1:10000 h=5m

NB! 16.10.2009 - 29.01.2010 on kõigil EMV-I osalejatel Vooremäe võistlusmaastikul viibimine keelatud, v.a. Vooremäe Tervisespordi suusaradadel. Keelu eirajate tulemus tühistatakse.

RADADE PIKKUSED

Lõplikud radade pikkused selguvad valitsevaid ilmastikuolusid arvestades vahetult enne võistlust. Korraldajad teatavad radade pikkused hiljemalt 24. jaauariks 2010!

MÄRKESÜSTEEM

Kõikides võistlusklassides kasutatakse elektroonilist märkesüsteemi

SportIdent. SI-ga seotud reeglid vaata O-võistlusreeglitest.

SI-kaardi rentimine võistluse korraldajalt maksab 15.-/päev.

Rendikaardi kaotamisel tuleb tasuda korraldajale 500.-kr.

OSAVÕTJAD

Eesti 2010.a. meistrivõistlustest võivad osa võtta:

Eesti Vabariigi kodanikud, EOL-i klubide liikmed.

Kõigil Eesti MV osalejatel peab olema kehtiv EOL-i 2010.a. litsents.

Litsents peab olema ostetud võistlusteks eelregistreerimise

lõpptähtajaks. Võistlejate klubiline kuuluvus määratakse võistluse eelregistreerimise lõppkuupäeval kehtiva EOL-i litsentsi põhjal.

Suusaorienteerumise meistrivõistlustel on õigus osaleda väljaspool EMV arvestust kõigil välismaalastel.

Sprint

Osavõtuklassid M,N 14,16,18,20,21,35,N50,M45,M55,M65.

EOL noorte karikasarja etapp MN14, 16, 18 klassides. MN12 võistlusklassi arvestus toimub MN14 rajal.

Loosimine

Võistlusklassis M21 ja N21 ei tohi stradi protokollis esimese 1/3 hulka loosida eelmise suusaorienteerumise EMV sprindi ja lühiraja 3 paremat MN21 võistlejat.

Väljaspool EMV arvestust stardivad osalejad loositakse eraldi grupina stardi protokollis algusesse.

Stardiintervall on kõikides võistlusklassides 1 minut.

Tavarada

Osavõtuklassid M,N 14,16,18,20,21,35,N50,M45,M55,M65

EOL noorte karikasarja etapp M,N 14,16,18. MN12 võistlusklassi arvestus toimub MN14 rajal.

Loosimine

Võistlusklassis M21 ja N21 ei tohi stradi protokollis esimese 1/3 hulka loosida eelmise suusaorienteerumise EMV sprindi ja lühiraja 3 paremat MN21 võistlejat.

Väljaspool EMV arvestust stardivad osalejad loositakse eraldi grupina stardi protokollis algusesse.

Stardiintervall on kõikides võistlusklassides 2 minut.

AUTASUSTAMINE

Võistlusklasside võitjatele omistatakse Eesti 2010.a. meistri nimetus*.

Võistlusklasside MN14, MN16, MN18, MN20, MN21 kolme paremat autasustatakse vähemalt EOK medali ja diplomiga.

* Kui võistlusklassides MN14, MN16, MN18, MN20, MN21 on eelregistreerimise lõpptähtajaks registreerunud EMV arvestuses 1-3 võistlejat, siis selles võistlusklassis Eesti meistrit välja ei selgitada, EOK poolt väljastatud Eesti MV medaleid ega diplomeid välja ei jagata, parimad autasustatakse EOLi diplomiga.

Ülejäänud võistlusklasside kolme paremat autasustatakse vähemalt EOLi medaliga.

Juhul kui suusaorienteerumise meistrivõistlustel väljaspool arvestust osalenud võistleja tuleb kolme parema hulka, autasustatakse teada esemelise auhinnaga.

OSAVÕTUTASUD

Noored	MN14-18	1 päev	45.-kr
Juuniorid	MN20	1 päev	65.-kr
Täiskasvanud	MN21, 35, M45, M55	1 päev	125.-kr
	N50	1 päev	125.-kr
Veteranid	M65	1 päev	65.-kr

REGISTREERIMINE JA OSAVÕTUTASUDE MAKSMINE

Võistlusest osavõtuks saab registreeruda interneti Võistluskeskuse www.osport.ee kaudu kuni **25. jaanuari** hilisõhtuni või e-posti aadressil info@okilves.ee (cc: margus.sarap@mail.ee)

Üheaegselt eelregistreerimisega tuleb tasuda osavõtutasu.

Eelregistreerimine jõustub alles pärast osavõtutasu laekumist võistluse korraldajale, OK Ilves arveldusarvele nr 1120086880 Swedbank.

Võistluse korraldaja jätab individuaalvõistluse stardi protokollis algusesse ühe vaba koha, mis eelregistreerimise tähtaja möödumisel täidetakse kahekordse stardimaksu eest jooksvalt.

VÕISTLUSE EDASILÜKKAMINE JA ÄRAJÄTMINE

Korraldajal on õigus vääramatut jõu mõju tõttu teha EOL-i juhatusele ettepanek võistluse toimimise aja ja/või asukoha muutmiseks ning võistluse ärajätmiseks. Teave võistluse edasilükkamise või ärajätmisest peab jõudma osalejateni mitte hiljem kui 48 tundi enne võistluse algust.

Võistluse edasilükkamisel teatab EOL-i juhatus esimesel võimalusel uue toimumisaja ja registreerimise korra. Korraldajal on õigus vääramatust jõust põhjustatud kahjud osaliselt või täielikult kinni pidada võistluse osavõtutasudest.

Eesti MV märketeatesuusatamises

Teade

27. veebruar Põlvamaa, Mammaste

Laupäev, 27. veebruar kell 12.00 ühisstartide algus võistluskeskusest

OSAVÕTJAD - Eesti MV võivad osa võtta:

- 1) Eesti Vabariigi kodanikud,
- 2) EOL-i klubide liikmed.

Kõigil Eesti MV osalejatel peab olema kehtiv EOL-i 2010.aasta litsents. Litsents peab olema ostetud võistluseks eelregistreerimise lõpptähtajaks. EOL-i litsentsiomanike ametlik nimekiri koos kehtiva klubilise kuuluvusega on aadressil <http://www.orienteerumine.ee/litsents/index.php>

Teatevõistlus toimub EOL-i kuuluvate klubide 3-liikmeliste nais- ja meeskondade vahel. MN20 ja nooremates võistlusklassides peavad kõik võistkonnaliikmed olema Eesti Vabariigi kodanikud või omama Eesti alalist elamis luba. Ülejäänud võistlusklassides peavad võistkonnas vähemalt kaks liiget olema Eesti Vabariigi kodanikud või omama Eesti alalist elamis luba.

Võistleja klubiline kuuluvus uusaorieenterumises määratletakse võistleja registreerimisel ja hooaja jooksul tohib võistleja ühes liikumisviisis esindada ühte klubi.

Meistrivõistlustel on õigus osaleda väljaspool EMV arvestust kõigil välismaalastel.

VÕISTLUSKLASSID ja STARDIMAKSUD

M14-16, N14-16	135 krooni/võistkond
M18-20, N18-20	195 krooni/võistkond
M21, N21, M45, N40	375 krooni/võistkond

VÕISTLUSKESKUS

Mammaste Tervisespordikeskuses. Tähistus võistluskeskusesse Põlva ringteel.

VÕISTLUSNUMBER- Võistlusnumber kinnitatakse võistleja vasakule reiele.

MÄRKESÜSTEEM

Sportident (SI). SI-kaardi rent 25 krooni päev. Rentimise soovist teatada võistlustele registreerimisel. SI-kaart väljastatakse võistluskeskuse infopunktist.

AUTASUSTAMINE

Võistlusklasside võitjatele omistatakse Eesti 2010.a. meistri nimetus*.

Võistlusklasside MN14-16, MN18-20, M21, N21 kolme parema võistkonna liiget autasustatakse vähemalt EOK medali ja diplomiga. *.

*Kui võistlusklassides MN14-16, MN18-20, MN21 on eelregistreerimise lõpptähtajaks registreerunud EMV arvestuses 1-3 võistkonda, siis selles võistlusklassis Eesti meistrit välja ei selgitata, EOK poolt väljastatud Eesti MV medaleid ega diplomeid välja ei jagata ja parimaid autasustatakse EOLi diplomiga.

Ülejäänud võistlusklasside kolme paremat autasustatakse vähemalt EOLi medaliga.

Juhul kui väljaspool arvestust osalenud võistleja tuleb kolme parema hulka, autasustatakse teda esemelise auhinna.

EELREGISTREERIMINE

Võistlustest osavõtuks saab registreeruda Interneti Võistluskeskuse www.taksoft/ivk kaudu ja e-posti aadressil kobras@neti.ee Koos registreerimisega tasuda osavõtumaks orienteerumisklubi Põlva Kobras arveldusarvele nr. 1120074588 hiljemalt 22.veebruariks.

Eelregistreerimise tähtaja möödumisel võtab korraldaja vastu eelregistreerimisi kahekordse stardimaksu eest.

MAASTIK- Keskmiselt ja nõrgalt liigestatud metsamaastik

SUUSARADA- Laius 5-10 m

KAART

Kaardi mõõtkava on 1:5000, h=2,5 m. Kaardi autor Avo Veermäe, võrgustik Nikolai Järveoja. Kaart on joonistatud IOF suusaorieenterumise kaardi tingmärkidega.

Kaardile on kantud võistlusrada ja kõik suusarajad, mis on nähtavad võistlusrajalt.

Kaardile on trükitud start ja ainult need KP, milles võistleja peab tegema märke.

KP-de juurde järjekorranumbriid 1,2,3... jne pole märgitud. Varajasem suusaorieenterumise kaart 9507

MÄRKETEATESUUSATAMISE INFO

Võistlus toimub vastavalt märkeorieenterumise reeglitele <http://www.orienteerumine.ee/eol/dokumendid.php>

RADA

Rada on tähistatud ja radade hargnemised on näidatud maastikul viitadega ning keelatud rajalõigud on piiratud kilelintide või rajatakistustega. Raja määrustepä-rast läbimist jälgivad kohtunikud. Raja parim jälgimisvõimalus on sisselõigatud klassika jälg. Raja mittetäielikul läbimisel võistkonna tulemus tühistatakse.

Ligikaudsed pikkused	M21	12,0 km
	M18-20, M45, N21	6,5 km
	N18-20, N40	5,0 km
	M14-16, N14-16	3,5 km

ÜHISSTART - Kaardid antakse kätte esimesele vahetusele 15 sekundit enne ühisstarti.

KONTROLLPUNKTID (KP-d)

Kõik KP-d maastikul on ilma TUNNUSNUMBRITA.

KP-d on paigutatud suusaraja serva ja asukoht on kaardil näidatud punase täpiga rõnga keskel.

HINDAMISPUNKT

Võistlusraja läbimise järel saabub võistleja hindamispunkti, kus toimub tema SI-kaardilt info lugemine ja ta saab kohtunikelt teada oma karistusringide arvu ning ta suundub karistusringi(de)le, teatevahetusse või finishisse.

KARISTUSRING

Karistusringi pikkuseks on ca 270 m. Võistleja on kohustatud esiseisvalt pidama arvestust oma karistusringide läbimise üle. Korraldaja kontrollib karistusringide läbimise õigsust. Võistleja tulemusele lisatakse 2 minutit iga mittetäielikult läbitud karistusringi eest.

VAHEAJA KP JA KAARDIVAHETUS

AINULT M21 klassis läbib iga võistleja 2 ringi. Esimese ringi lõpus asub vaheaja KP, mille SI-ga märkimine on võistlejale kohustuslik. Seejärel annab võistleja kohtunikel ära 1.ringi kaardi ja võtab kaardivahetusala plangult oma numbriga 2.ringi kaardi ja liigub teisele ringile.

TEATEVAHETUS

Etappi lõpetanud võistleja teeb SI-kaardiga märke pärast finishjoont asuvas FINISHi SI-jaamas. Seejärel liigub edasi teatevahetuslasse, kus teatevahetus toimub käepuutega järgmise etapi startijale. Teisele ja kolmandale vahetusele minejad võtavad oma numbriga kaardi ja liiguvad edasi võistlusrajale.

FINISH

Viimase vahetuse võistleja tulemus määratakse finishjoonel, seejärel teeb võistleja SI-kaardiga märke pärast finishjoont asuvas FINISHi SI-jaamas (säilitades finishjoone ületamise järjekorra).

TULEMUSTE ARVESTAMINE

Võistkonna lõpptulemuse määrab kõigi võistkonna liikmete tähistatud võistlusraja ja karistusringi(de) läbimise ning lisatud trahviminutite koguaeg.

Võistlejale karistusringide arvu määramise aluseks on võistleja poolt tehtud valed KP märgete arv. Maksimaalne eksimuste arv ei saa ületada kaardile joonistatud KP-de koguarvu.

MAJUTAMINE

Põlva linnas Metsa 7 sporthostel – 120 krooni öö, põrandamajutus 40 krooni.

Info Taima Nurm tel.t. 799 4575, mob. 5109658. Taevaskoja Puhkeskuse suurde hostelli (60 kohta) (<http://www.taevaskoja.ee/?CatID=67> või seminarimajja (30 kohta) <http://www.taevaskoja.ee/?CatID=42> saab broneerida.

Põlva linnas ja ümbruskonnas asuvate majutuskohtadega saab tutvuda

<http://www.polvamaa.ee/index.php?page=426&> . Põlva Turismiinfokeskus e-post: polva@visitestonia.com tel. +372 799 5001

KORRALDAJAD

OK PÕLVA KOBRASt <http://kobras.polvamaa.ee/> ja EESTI ORIENTEERUMISLIIT Peakorraldaja: Katrin Viilu; Rajameister: Nikolai Järveoja; EOL volinik: Leho Haldna OK Võru

Reklaami avaldamise hinnad

1. Eesti o-võistluskuksute avaldamine (must-valge):

- 1.1. suurus kuni A7 60 kr.
- 1.2. suurus kuni A6 125 kr.
- 1.3. suurus kuni A5 250 kr.
- 1.4. suurus kuni A4 500 kr. (korduskutse avaldamine -30%).

Värvilised võistluskuksed reklaami hinnaga.

2. Reklaami avaldamine (sisemised leheküljed):

- 2.1. suurus kuni A7 värviline 400 kr.

2.2. suurus kuni A6 värviline 800 kr.

2.3. suurus kuni A5 värviline 1600 kr.

2.4. suurus kuni A4 värviline 3200 kr.

3. Reklaami avaldamine (tagakülj)

A4 värviline 4000 kr. (kordusreklaami avaldamine -30%).

Eesti Orienteerumislidu liikmetele on reklaami avaldamisel soodustus -50%. Võistlusmaastike sulgemise teadete avaldamine on tasuta.

JUHATUSE otsused

2009.12.15

Otsus nr. 715 Kinnitada Eesti suusaorienteerumise koondis MK etappidele 13.-18.01.2010 Sankt-Peterburgis Venemaal, järgnevalt: Tarvo Klaasimäe - OK Ilves ja Taavi Nurm - OK Põlva Kobras.

2009.12.11

Otsus nr. 714 Ebatõenäoliselt laekuva arve kinnitamine.

Tunnistada AS Kalevile 30.04.2008 esitatud arve nr 137, sisuga Reklaami- ja koostööleping 14.02.2008, summa 100 000 krooni, ebatõenäoliselt laekuvas ning kanda see kuludesse.

Otsus nr. 713 Eesti Orienteerumislidu kuulutab välja konkursi orienteerumisjooksu M,N21 koondiste tegevuse koordineerimiseks ja juhendamiseks treener-esindaja stipendiumile. Stipendiumi taotlemiseks tuleb Eesti Orienteerumislidu

juhatusel esitada vabas vormis kirjalik taotlus, millele peavad olema lisatud:

1. CV;
2. Orienteerumisjooksu koondise tegevusplaani ideekavand 2010. aastaks;
- Taotluse esitamise tähtaeg on 11. jaanuar 2010.

Otsus nr. 712 Kinnitada 2010.aasta suusaorienteerumise koondiste koostamise alused.

Otsus nr. 711 Kinnitada 2010.aasta EOL koondis-

te rahastamise alused.

Otsus nr. 710 Kinnitada Eesti Orienteerumislidu juhatus esimeheks Sixten Sild ja aseesimeheks Raul Hindov.

2009.11.20

Otsus nr. 709 EOL toetus- te määramine

1. Toetada rattaori-entereerumise EMil ja noorte EM-il medali võitnud sportlaste Lauri Malsroosi (SK Saue Tammed), Margus Hallikut (OK LUS), Tõnis Ermi (TAOK), Sigrid Ruuli (JOKA), Raido

Mitti (OK Põlva Kobras), Kenny Kivikast (OK Ilves) ja Tauno Tiiratsi (OK Ilves) sportlikke tegevuskulusid summas 3000 krooni sportlase kohta.

2. Toetus kantakse sportlase soovi kohaselt koduklubisse või jääb EOL-i arvelduskontole.

Otsus nr. 708 EOL võistlusreeglite kinnitamine

1. Kinnitada EOL võistlusreeglid.
2. EOL võistlusreeglid hakkavad kehtima alates 01.12.2009.

ÜLDKOGU otsused

22. nov. 2009

Otsus nr. 200913 Kinnitada EOLi juhatus koosseisus: Alar Assor, Margus Hallik, Raul Hindov, Peep Otstavel, Elo Saue, Sixten Sild, Meelis Zimmermann,

Jaan Tarmak ja vastavalt põhikirjale EOLi president Urmas Klaas.

Otsus nr. 200912 Kinnitada EOL juhatus suuruseks 9 liiget.

Otsus nr. 200911 Kinnitada EOLi presidendiks Urmas Klaas.

Otsus nr. 200910 EOL üldkogu volitab EOL

juhatusel asutama OÜ Orienteeruja.

Otsus nr. 200909 Kinnitada EOLi 2010. aasta suusaorienteerumise eelarve.

Otsus nr. 200908 Kinnitada Eesti MV 2010. aasta üldjuhend.

21. nov. 2009

Otsus nr. 200907 Kinnitada EOLi 2010. aasta liikme-

maksuks 2000 krooni.

Otsus nr. 200906

Kinnitada EOL kalenderplaani maks aastast 2010 alljärgnevalt:

1. EOLi kalenderplaani võistluste korraldajad tasuvad EOLile 5 krooni iga osaleja ja võistluspäeva kohta (nii individuaal-, teate-, kui ka võistkonnavõistluste

teest).

2. EOL päevakute kalendris olevate päevakute korraldajad tasuvad EOLile 5 krooni iga osaluskorra eest alates MN 21 klassist.
3. Kaotada EOL edetabelimaks

Eesti koondise MN 21koostamise alused suusaorienteerumises 2010. aastal.

Euroopa MV, Rumeenias 8.-15. 02. 2010. a

EOL-i finantseeritava koondise suurus on kuni 3 võistlejat M21 klassis ja kuni 1 võistleja N21 klassis.

Kontrollvõistlused on:

Põlva MV lühirada ja lühendatud tavarada 9.-10.01.2010 Saarljärvel. (lumepuudusel varuvõistlus 9.-10.01.2010 Joutseno, Soome) Eesti MV sprint ja tavarada 30.-31.01.2010 Vooremäel.

Arvesse võetakse eelmise ja tänavuse hooaja suusaorienteerumise tulemusi erinevatel võistlustel.

Lisatingimused

- Koondised koostab treenerite nõukogu, arvestades kontrollvõistlusi ja teisi tulemusi.

- Treenerite nõukogu (Raul Kudre, Mati Ojandu, Kuno Rooba, Raivo Rõõm) võib vastava sportliku taseme puudumisel EOLi finantseeritavat koondist vähendada.

Treenerite nõukogul on õigus ka koondise suurust suurendada ja lähetada lisatud sportlasi võistlustele omafinantseerimisega.

- Koondise koostamisel arvestatakse neid sportlasi, kes on hiljemalt 31.12.2009 teatanud oma soovist kandideerida koondisesse Raul Kudrele.

- Koondise rahastamine toimub vastavalt EOL juhatusel 11.12.2009 otsusele nr. 711.

- EOL kannab koondise treeneri osalemise ja reisikulud.

- Koondise koosseisud kinnitab EOL juhatus.

OK Põlva Kobras auhinnavõistlus märkesuusatamises

28. veebruar Põlvamaa, Küla / Vastse-Kuuste vald

EESMÄRK

Elavdada huvi suusaorienteerumise vastu, uute võistlusvõimaluste loomine.

Auhinnavõistluse paremate selgitamine.

AJAKAVA 28. veebruar kell 10.00 startide algus
kell 13.00 autasustamine

VÕISTLUSKESKUS

Keskus asub Mesikamäe Puhkemaja lähedal põllul. Tähistus algab Ihamaru-Liiva-Tartu teelt ja Põlva-Tartu teelt Koorverest <http://www.hot.ee/mesikamae/skeem.html>

VÕISTLUSKLASSID ja STARDIMAKSUD

MN12, MN14	40 EEK
MN16, MN18	60 EEK
MN21, MN40, MN50, M60	100 EEK

KAART JA MAASTIK

Teederikas maastik, kõrguste vahe kuni 30 m. Varasemad kaardid suvine 2003037, suusaorienteerumise 2009005. Kaardi mastaap 1:10 000, h = 2,5 m. Kaardi suurus A4. Kaart on joonistatud IOF suusaorienteerumise kaardi tingmärkidega. Kaardile on kantud võistlusrada ja kõik suusarajad, mis on nähtavad võistlusrajalt. Kaardile on trükitud start ja ainult need KP, milles võistleja peab tegema märke. KP-de juurde järjekorranumbreid 1,2,3... jne pole märgitud.

EELREGISTREERIMINE

Võistlustest osavõtuks saab registreeruda Interneti Võistluskeskuse www.taksoft.lv/k kaudu ja e-posti aadressil kobras@neti.ee Koos registreerimisega tasuda osavõtumaks orienteerumisklubi Põlva Kobras arveldusarvele nr. 1120074588

hiljemalt 22. veebruariks.

RADADE PIKKUSED

Ligikaudsed pikkused:	
M 21, M18, M40	9,0 km
N21, N18, N40; M16, M50	7,0 km
N50, N16; M14, M60	5,0 km
N14, N12; M12	3,0 km

MÄRKESÜSTEEM

Sportident (SI). SI-kaardi rent 25 krooni päev. Rentimise soovist teatada võistlustele registreerimisel. SI-kaart väljastatakse võistluskeskuse infopunktil.

AUTASUSTAMINE

Võistlusklasside paremaid autasustatakse meenetega, sõltuvalt osavõtjate arvust.

MÄRKESUUSATAMISE INFO

Võistlus toimub vastavalt märkeorienteerumise reeglitele <http://www.orienteerumine.ee/eol/dokumentid.php>

SOOJENDUSALA - Soojendusala on keskuse juures olev ring.

START - Start asub võistluskeskusest 200 m eemal. Kaardi saab 1 minut enne starti.

RADA

Rada on tähistatud siniste kileribadega ja radade hargnemised on näidatud maastikul viitadega ning keelatud rajalõigud on piiratud kilelindide või rajatakistustega. Raja määrustepärast läbimist jälgivad kohtunikud. Raja mittetäielikul läbimisel võistleja tulemus tühistatakse. Raja laius kuni 1-2 meetrit.

KONTROLLPUNKTID (KP-d)

Kõik KP-d maastikul on ilma TUNNUSNUMBRITA.

KP-d on paigutatud suusaraja serva ja asukoht on kaardil näidatud punase täpiga rõnga keskel. Kaardil asuvad KP rõngad pole nummerdatud.

FINISHIS teeb võistleja SI-kaardiga märke pärast finishjoont asuvas FINISHI SI-jaamas.

TULEMUSTE ARVESTAMINE

Lõpptulemus määrab tähistatud võistlusraja ja lisatud trahviminutite koguaeg.

Võistlejale trahviminutite määramise aluseks on võistleja poolt tehtud valede KP märgete arv. Maksimaalne eksimuste arv ei saa ületada kaardile joonistatud KP-de koguarvu.

Vigadeks loetakse:

märkimine võiste kaardile mittejoonistatud ("vales") KP-s, liigne märg - iga märg üle kaardile joonistatud KP-de arvu, puuduv märg - iga märg mis kaardile joonistatud KP-dest puudu jääb.

Võistleja tulemus tühistatakse

kui võistleja ei ole täielikult läbinud tähistatud rada, kui võistleja ei oma mitte ühtegi märget rajal olevatest KP-dest, kui võistleja ei oma kõigi kohustuslike KP-de märget.

MUUD

Keskuses on tualetid. Riietumisvõimalust pole. Võistlusmaastikule minek kuni võistluse lõppemiseni on keelatud. Parkimine tasuta. Korraldajad pakuvad majutuseks võistluskeskuse lähedal asuvat Mesikamäe Puhkemaja <http://www.hot.ee/mesikamae/>.

KORRALDAJA OK Põlva Kobras

Peakorraldaja: Alar Assor tel. 53 410476; Rajameister: Kalle Ojasoo

Põlvamaa lahtised MV suusaorienteerumises

9.-10. jaanuar Põlvamaa, Saarijärve

Programm: 9. jaanuar - sprint, start kell 12.00

10. jaanuar - lühendatud tavarada, start kell 11.00

Tähistus: Põlva - Värska maantee 7 km Partsist.

Võistlusklassid: MN 21, 20, 18, 16, 14, 40, 50, M60+

Stardimaksud: Täiskasvanute klassid Põlva Maakonnast - 50 krooni päev
väljastpoolt - 50 krooni päev

Juuniorid ja noorte klassid Põlva Maakonnast - 25 krooni päev
väljastpoolt - 50 krooni päev

Maastik ja kaart: Saarijärve maastik: kaart 2009007. Rajad täielikult metsas. Kõrguste vahe ühel nõlval kuni 15 m. Kaardistus ja rajavõrgustik Kalle Ojasoo. Kaartide mõõtkaavad lühirajal 1: 7 500 ja tavarajal 1:10 000, h = 2,5m.

Planeeritavad rajapikkused

	Sprint	Lüh. tavarada
M 21, M20	6 km	12 km
M18, M40	4 km	9 km
N21; N20; M50	4 km	9 km
N18, M16	3,5 km	7 km
N16, N40; M14, M60+	3 km	6 km
N14, N50	2,5 km	5 km

Autasustamine: Kõigi vanuseklasside 3 paremat autasustatakse medali ja diplomiga, võitjaid lisaks kingitusega.

Registreerimine: kuni 4. jaanuarini IVK kaudu <https://www.osport.ee/> või e-mail: kobras@neti.ee. Registreerimisega koos tasuda osavõtumaks Orienteerumisklubi Põlva Kobras a/a 1120074588. Registreerimisel teatada SI-kaardi number, kui see erineb EOL andmebaasis olevast või kaardi rentimissoov. Renditasu 25 krooni päev.

Majutusvõimalused: põrandamajutus Põlva linnas. Põlva linnas ja ümbruskonnas asuvate majutuskohadega saab tutvuda <http://www.polvamaa.ee/index.php?page=426&>

Põlva Turismiinfokeskus e-post: polva@visitestonia.com tel. +372 799 5001

Korraldaja: OK Põlva Kobras, Põlva Maakonna Spordiliit

Peakorraldaja: Nikolai Järveoja tel. 50 34368, tel. klubis 79 94851

Rajameister: Kalle Ojasoo

3
SEIKLEJAT
SÕPRA

28
PEIDETUD
PUNKTI

7
TOREDAT
TUNDI

WINTER
XDREAM 6

NIKE esitleb **SEIKLUSKLUBI XDREAM** korraldab **WINTER XDREAM 6** seikluse
peaosades **SINA, SINU KAKS SÕPRA JA 28 PEIDETUD PUNKTI** kõrvalosades **VÕIDUJANULISED KONKURENDID**
toimumiskoht **24. JAANUAR 2010, JÕULUMÄE TERVISESPORDIKESKUS** stardiaeg **KELL 10.00** vaata lisa **WWW.XDREAM.EE**